

KOMORNÍ LISTY

časopis soudních exekutorů

IV/2012
4. ročník

ROZHOVOR
S LEO NETTENEM

PROBLEMATIKA EXEKUČNÍHO POSTIHU
MAJETKU MANŽELŮ – CIZINCŮ

UZNÁNÍ A VÝKON ROZHODNUTÍ VE
SVĚTLE NOVÉHO UNIJNÍHO NAŘÍZENÍ
O VÝŽIVNÉM

vydává Exekutorská komora
České republiky

ZVÝŠÍME ÚSPĚŠNOST VAŠICH DRAŽEB UŠETŘÍME VÁŠ ČAS A PRÁCI

Exekutorské elektronické dražby

Zajistíme kvalitní a účinnou inzerci u všech dražeb

Převzeme za Vás komunikaci se zájemci

Poskytneme prostor na elektronickou dražbu

A pokud je ještě nepoužíváte - naučíme Vás to.

**Vyzkoušejte spolupráci s námi
3 dražby pro Vás zrealizujeme zdarma.**

Proč spolupracovat právě s námi:

- ⇒ Sami jsme provedli přes 1700 dražeb a desítky aukcí.
- ⇒ Dražby děláme více než 10 let a jsme nejúspěšnější dražební společností v oblasti veřejných dražeb.
- ⇒ S elektronickými dražbami máme pět let zkušeností.
- ⇒ Měříme úspěšnost inzerce – víme kde a jak inzerovat.
- ⇒ Na našem webu hledá dražené nemovitosti 500.000 lidí ročně.
- ⇒ Přes 75% našich dražeb je úspěšných již v prvním kole.
- ⇒ Pravidelně zasíláme reporting o stavu dražeb.
- ⇒ Dražební systém splňuje veškeré zákonem stanovené požadavky.
- ⇒ Nastavíte Vám rozsah spolupráce na míru Vaším potřebám.

Pro více informací nás kontaktujte:

EURODRAŽBY.CZ a.s.
U Pískovny 890/1
182 00 Praha 8
Tel: +420 800 900 490
Fax: +420 234769 000
www.eurodrazby.cz
exekutor@eurodrazby.cz

DRAŽEBNÍ A AUKČNÍ SPOLEČNOST

eurodrazby

Ing. Radim Hasman
předseda představenstva

VÁNOČNÍ PODĚKOVÁNÍ

Mgr. Ing. Jiří Prošek
prezident Exekutorské komory ČR

Máme za sebou další rok v životě naší Komory, v životě našich úřadů a i v životě našeho časopisu. Mám za to, že rok 2012 se na listy pomyslné kroniky Exekutorské komory zapíše jako dělný, a tedy dobrý. Jeden můj přítel přirovnal lidskou práci a snažení k vytváření kruhu. Vkládáme naše úsilí do jednotlivých stavebních částí kruhu, a když se nám jej podaří dokončit, veškerá investovaná energie se znásobí a vrátí. Pakliže se kruh dokončit nepodaří, zůstane investovaná energie v nedokončené stavbě.

Rokem 2012 nás provázely zejména dvě velké stavby kruhů, a to velká novela a vysvětlovací kampaň o podstatě exekucí. Oba dva kruhy se podařilo uzavřít.

Poděkování za uzavření prvního kruhu, tedy toho „novelového“ patří všem, kteří novelu přímo psali či se na psaní novely podíleli, těm, kteří ji četli a jakoukoliv formou uplatňovali připomínky, i těm, kteří v rámci legislativního procesu vysvětlovali jednotlivé logické souvztažnosti. Určitě by za zmínku stálo i úsilí těch, kteří novelu budou uvádět příští rok v život, nicméně to bude už jiný kruh.

To, že se podařilo uzavřít celistvou „vysvětlovací“ etapu, je pak zásluha nás všech. Jedná se o statisíce profesionálně provedených exekucí, na nichž lze vysvětlovat smysl exekučního řízení, jedná se o statisíce samozřejmých rozhodnutí soudního exekutora, kdy soudní exekutor upřednostnil zájmy účastníků před vlastními, neboť to je primárním smyslem naší činnosti.

Odměnou je to, že se nám vložená energie uzavřením kruhu vrací a my ji můžeme využít v příštím roce.

Požehnané Vánoce a šťastný nový rok!

OBSAH

ROZHOVOR	7	UIHJ má jedinečnou sílu rozhovor s Leo Nettenem, prezidentem Mezinárodní unie soudních exekutorů
ČLÁNKY	12	Kárná odpovědnost exekutorských kandidátů a koncipientů – část druhá Mgr. et Bc. Antonín Toman
	20	Problematika exekučního postihu majetku manželů – cizinců JUDr. Jiří Lojda, LL.M. EUR., JUDr. Václav Kvapil
	24	Uznání a výkon rozhodnutí ve světle nového unijního nařízení o výživném JUDr. Ing. Zdeněk Kapitán, Ph.D., Mgr. Martina Cirbusová
	31	Rozvrh výtěžku dražby nemovitosti po novele exekučního řádu a zákona o střetu exekucí Mgr. et Mgr. Viktor Fojt
JUDIKATURA	36	Z judikatury Nejvyššího soudu ČR rubriku připravila Mgr. Vladimíra Medková
METODIKA	41	Kam kráčí výklad exekučního práva Mgr. Jiří Jirásek
ZPRÁVY Z KOMORY	43	Diskusní fórum Třešť 2012 Mgr. Martin Hampl
ZE ZAHRANIČÍ	44	Zasedání UIHJ v Madridu Mgr. Ing. Jiří Prošek, JUDr. Vladimír Plášil

Fotografie na titulní straně: UIHJ

ABSTRAKTY

Mgr. et Bc. Antonín Toman

Kárná odpovědnost exekutorského kandidáta a koncipienta – část druhá

V druhé části drobné série věnující se kárné odpovědnosti exekutorských kandidátů a koncipientů navážeme plynule v hmotné části, autor se zabývá souběhem více žalovaných skutků, zánikem odpovědnosti, druhy kárných opatření, ukládáním kárných opatření a zánikem sankcí. Těžištěm druhého příspěvku však je procesní část exekučního kárného práva reprezentovaná stavovským předpisem, kárným řádem, který si jako komplement ustanovení exekučního řádu vymezujících kárnou odpovědnost rovněž žádá o důkladnou revizi; na rozdíl od nově normovaného kárného deliktu autor pléduje pro změnu citově nezabarvenou. Okrajově, avšak nikoliv jen jako výplň prázdných míst ale organická součást, je zmíněna organizační část exekučního kárného práva.

JUDr. Jiří Lojda, LL.M. EUR. JUDr. Václav Kvapil

Problematika exekučního postihu majetku manželů – cizinců

Článek popisuje problematiku exekučního postihu majetku ve společném jmění manželů – cizinců. Je zde poskytnut návod, jakým způsobem v těchto případech postupovat dle platné právní úpravy, aby nedocházelo k nesprávnému postupu při provádění exekuce. Článek obsahuje i řešení problematiky s ohledem na přijetí nového zákona o mezinárodním právu soukromém a procesním, kdy pozornost je zaměřena na výklad pojmu obvyklého pobytu. Současně jsou zde uvedeny základní informace o připravovaném nařízení Rady, které bude danou problematiku upravovat.

JUDr. Ing. Zdeněk Kapitán, Ph.D. Mgr. Martina Čirbusová

Uznání a výkon rozhodnutí ve světle nového unijního nařízení o výživném

Cílem tohoto příspěvku je poukázat na základní změny, které pro oblast uznání a výkonu při vymáhání výživného přináší nařízení Rady (ES) č. 4/2009 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech výživovací povinnosti, dále poukázat na důvody a souvislosti vzniku tohoto nařízení a zejména na jeho základní systémové srovnání s ostatními prameny právní regulace přeshraničního vymáhání výživného. Tento příspěvek představuje problematiku s přihlédnutím k praxi Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí jako ústředního orgánu České republiky pro oblast vymáhání výživného nejen podle zmíněného nařízení, ale také podle jiných multilaterálních právních nástrojů. Nárůst počtu právních vztahů s mezinárodním prvkem a s tím spojené přeshraniční právní spory jsou jedním z důvodů neustálé progresy předpisů upravujících zejména uznání a výkon rozhodnutí, a to jak v Evropském justičním prostoru ve věcech civilních, tak v rámci snah Haagské konference mezinárodního práva soukromého. V současné době podléhá uznání a výkon soudních rozhodnutí úpravě v několika různých právních předpisech. Tyto prameny právní úpravy lze rozdělit podle původu do tří větších skupin na vnitrostátní, mezinárodní a unijněprávní. Příspěvek se pokouší všechny zasadit do kontextu jejich původu a cílů.

JMgr. et Mgr. Viktor Fojt

Rozvrh výtěžku dražby nemovitosti po novele exekučního řádu a zákona o střetu exekucí

Nejvyšší soud svými usneseními v návaznosti na zákon č. 286/2009 Sb. účinný od 1. listopadu 2009, kterým byl novelizován exekuční řád, a zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí, s konečnou platností mění zavedenou praxi soudních exekutorů, z nichž velká část doposud postupovala při rozvrhu výtěžku dražby nemovitosti i po zmíněných novelách podle doslovného výkladu ustanovení § 337c občanského soudního řádu. Nyní již musí ovšem vzít v potaz i § 14 a 15 zákona č. 119/2001 Sb. a navazující interpretaci Nejvyššího soudu, což znamená, že pohledávky do prováděné exekuce přihlášených věřitelů, jejichž exekuce prodejem nemovitosti byla přerušena, se uspokojí ne v šesté, ale ve třetí rozvrhové skupině. Pro pořadí přihlášené pohledávky v této skupině je pak rozhodující, kdy oprávněný doručil návrh na nařízení výkonu rozhodnutí soudnímu exekutorovi. V konečném důsledku této změny by mohla být zastavena praxe zběsilého zřizování exekutorských zástavních práv na nemovitostech.

Informace k pojištění profesní odpovědnosti soudních exekutorů platné od 1. 10. 2012

V oblasti pojištění je partnerem Exekutorské komory České republiky společnost RENOMIA, a. s., která vyjednává s pojistným trhem, prosazuje zájmy soudních exekutorů a pomáhá v řešení pojistných událostí s pojistiteli.

RENOMIA, a. s., je největší českou pojišťovací makléřskou společností. Již od roku 1993 poskytuje komplexní služby v oblasti risk managementu a pojištění pro firmy a jejich zaměstnance. RENOMIA úspěšně rozvíjí své aktivity nejen v ČR, ale i v dalších zemích střední a východní Evropy. Díky vedoucí pozici na trhu a rozsáhlým odborným zkušenostem přináší RENOMIA svým klientům zcela nadstandardní podmínky pojistného krytí, flexibilní likvidaci škod a výhodnou cenu pojištění. Posláním společnosti RENOMIA je sloužit lidem a firmám a přispívat k lepšímu životu.

RENOMIA je držitelem prestižního oborového ocenění Pojišťovací makléř roku 2011.

Obnova pojištění profesní odpovědnosti soudních exekutorů

Každým rokem v rámci obnovy pojištění profesní odpovědnosti uskutečňuje RENOMIA výběrové řízení na pojistitele a vyjednává se širokým okruhem pojišťoven působících na českém a zahraničním trhu. Cílem je zajistit co nejkvalitnější podmínky z hlediska pojistného krytí i výše pojistného. Vzhledem ke specifčnosti činnosti soudního exekutora a respektování individuálních požadavků jednotlivých soudních exekutorů pojistitelé nepředložili výhodné nabídky pro Exekutorskou komoru. Konkurenční nabídku ke stávajícímu pojistiteli Slavia předložila Česká pojišťovna. Tento pojistitel však předložil méně výhodné podmínky z cenového hlediska a nebyl ochoten přistoupit na individuální požadavky jednotlivých soudních exekutorů na zvolení výše limitu pojistného plnění a možnost retroaktivního krytí. Konkurenceschopnou nabídku nepředložil ani londýnský pojistný trh, který jsme oslovili, abychom zjistili, zda lze na mezinárodním trhu nalézt srovnatelné podmínky krytí.

V rámci výběrového řízení tedy RENOMIA dále jednala pro další pojistné období se stávajícím pojistitelem Slavia. Pro další pojistné období tedy nedochází k navyšování pojistného a současně dochází k rozšíření pojistného krytí. Jedná se o **zařazení pojištění odpovědnosti za nemajetkovou neboli osobnostní újmu**. Jde o druh připojištění, který souvisí s možným porušením práva na ochranu osobnosti. Vzhledem ke zvyšujícímu se právnímu povědomí a stoupající tendenci vymáhání nároků z tohoto titulu považujeme pojištění nemajetkové újmy za velmi zásadní rozšíření pojistné ochrany. Pochybení v rámci výkonu činnosti soudního exekutora může vést i ke vznesení nároku pro způsobení nemajetkové újmy. V základním krytí je pojištění sjednáno do výše limitu pojistného plnění 1 000 000 Kč zdarma. V případě individuálního zájmu je možné krytí navýšit až do limitu 5 000 000 Kč za příplatek 1 000 Kč za každý požadovaný 1 000 000 limit. Např. dodatečné pojistné za limit 5 000 000 Kč by činilo 4 000 Kč.

Dále dochází od 1. 10. 2012 k rozšíření pojištění obecné odpovědnosti za škody, které je rovněž součástí pojistné smlouvy. Jedná se o pojištění odpovědnosti za škody vzniklé v souvislosti s činností soudního exekutora. Např. škoda vzniklá v pronajatých kancelářích. Základní limit pojistného plnění 2 000 000 Kč v sobě nyní rovněž zahrnuje náhradu nákladů léčení vynaložených zdravotní pojišťovnou na péči poskytovanou zaměstnanci pojištěného ve výši limitu pojistného plnění 1 000 000 Kč při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání.

Pojištění obecné odpovědnosti v sobě rovněž nově zahrnuje limit pojistného plnění pro cizí věci užívané ve výši 1 000 000 Kč. Jedná se o věci, které nejsou ve vlastnictví soudního exekutora, které ale po právu na základě smlouvy užívá (může se jednat například o pronajatou elektroniku). V rámci pojištění jsou kryty také škody způsobené na věcech vnesených a odložených hostů a návštěvníků do výše limitu pojistného plnění 500 000 Kč. Nejedná se však o věci zabavené v rámci výkonu exekuční činnosti, které je možné pojistit separátní smlouvou v rámci majetkového pojištění exekutorského úřadu.

Od letošní obnovy pojistné smlouvy lze rovněž zvolit další variantu výše základního limitu pojistného plnění pro pojištění profesní odpovědnosti, a to limit plnění 60 mil. Kč za roční pojistné ve výši 127 500 Kč.

Věříme, že výše uvedená rozšíření stávajícího krytí budou pro Vás přínosnými. V případě jakýchkoliv dotazů jsme Vám plně k dispozici.

Děkujeme Vám za spolupráci, které si velmi vážíme.

Jiřina Nepalová
ředitelka společnosti

Martina Ludwig
account manager

Kontaktní osoba pro záležitosti pojištění:

Mgr. Martina Ludwig
Tel.: +420 221 421 734
Mobil: +420 724 371 367
E-mail: martina.ludwig@renomia.cz

RENOMIA, a. s., Vlkova 46, 130 00 Praha
www.renomia.cz

RENOMIA

Partner v oblasti pojištění

UIHJ MÁ JEDINEČNOU SÍLU

ROZHOVOR S LEO NETTENEM,
PREZIDENTEM MEZINÁRODNÍ
UNIE SOUDNÍCH EXEKUTORŮ

Leo Netten je soudním exekutorem v nizozemském Tilburgu už od roku 1989. V letech 1994 až 2000 byl členem výboru Mezinárodní unie soudních exekutorů (UIHJ), viceprezidentem této organizace byl v období let 2000 až 2003, posléze byl až do roku 2009 1. viceprezidentem. V současné době zastává funkci prezidenta UIHJ. Komorní listy se zajímaly jak o jeho působení v UIHJ, tak o aktuální situaci kolegů exekutorů v Evropě a o legislativní vývoj v oblasti exekucí v zahraničí.

připravila

Petra Báčová

tisková mluvčí Exekutorské komory

Jak dlouho jste již prezidentem UIHJ? Co tato činnost obnáší?

Prezidentem UIHJ jsem byl zvolen v roce 2009 v Marseille, letos v květnu na kongresu v Kapském městě jsem byl znovuzvolen pro další funkční období. Do roku 2009 jsem v UIHJ po mnoho let pracoval jako viceprezident – mám-li být přesný, do širšího vedení jsem byl zvolen na kongresu ve Varšavě, v roce 1994.

Na jaké bázi UIHJ funguje a získala si za dobu své činnosti uznání?

UIHJ byla založena sedmi státy: Belgií, Francií, Řeckem, Itálií, Lucemburskem, Holandskem a Švýcarskem, a to v roce 1952. Za ta léta se z UIHJ stala mezinárodní organizace se 74 členskými zeměmi reprezentujícími exekutory směrem k jiným mezinárodním organizacím.

Naším cílem je zlepšovat národní procesní právní úpravy, exekuční zákony a mezinárodní smlouvy a propagovat roli exekutora jako multidisciplinární profese. Myslím, že jsme získali jak úspěchy, tak respekt v mnoha mezinárodních oblastech.

Co se týče mezinárodních organizací, jsme členem Ekonomické a sociální rady OSN a Uncitral, podílíme se na činnosti Haagské konference soukromého mezinárodního práva a organizace Ohada v Africe, jsme členem poradních orgánů Evropské komise a pozorovatelem v rámci CEPEJ – Komise pro efektivitu práva Rady Evropy. Jsme jedním ze zakladatelů Evropského právního institutu. Aktuálně se podílíme na činnosti Světové banky prostřednictvím Světového fóra pro právo, spravedlnost a rozvoj. Co se týče zlepšování národních právních úprav, je UIHJ aktivní v několika evropských, asijských a afrických projektech. Prostřednictvím účasti na Haagské konferenci (např. společné pracovní skupiny vyvíjející protokol a standardy elektronického přenosu dokumentů) a různých komisí v rámci Evropské komise reprezentujeme zájmy našich členů na poli mezinárodního procesního civilního práva a exekučního práva.

Jakou roli v UIHJ zastává Česká republika?

Není pouhou shodou náhod, že český kolega Juraj Podkonický byl zvolen hospodářem (funkce se nazývá „trésorier“ – pozn. red.) UIHJ. To zdůrazňuje dobré vztahy mezi Exekutorskou komorou České republiky a UIHJ. V tomto okamžiku mnoho zemí reformuje svůj právní řád. Česká republika, která svůj právní řád změnila před více než deseti lety, má v tomto ohledu velmi váženou roli v aktuálních reformních procesech. Země, které těmito procesy právě procházejí, mohou z českých zkušeností mnoho vytěžit.

Českou republiku bychom však neměli podceňovat ani v regionálním ohledu. Velmi si vážím toho, jakou roli zastáváte ve skupině Eurodanube.

Má UIHJ nějakou strategii na následující roky, něco jako programové prohlášení? Jaké jsou hlavní body?

UIHJ má jedinečnou sílu: v první řadě, jsme uznáváni všemi mezinárodními institucemi, ať už v Evropě, Africe, Asii, Americe či v institucích celosvětových. Kromě toho reprezentace 74 členských zemí činí z UIHJ největší mezinárodní právníkovou organizaci. V porovnání s UIHJ jsou ostatní právní profese organizovány jen roztržitým způsobem. Jednota a síla nám umožňuje mluvit jedním silným hlasem.

Do budoucna je důležité, abychom dále hovořili stejně jednohlasně. Jak jsem už říkal, je to právě síla, která dává UIHJ onu jedinečnost.

Následující roky budou výzvou. Společnost se mění a stejně tak se mění naše profese. Naše činnost zůstane zaměřena na vymáhací služby. Nicméně exekutor nebude jen „vymahačem“. V tomto ohledu bych rád poukázal na Směrnice CEPEJ 2009. V těchto Směrnících je exekutor nadán multidisciplinární funkcí, nejen vymáháním soudních rozhodnutí, ale také dalšími aktivitami, jako třeba mimosoudním řešením sporů, právním poradenstvím, ověřováním skutečnosti či mediací.

Využití IT bude čím dál podstatnější. Toto je další výzva: elektronický přenos dokumentů, ale také komunikace. Tyto inovace musíme ve své profesi vytvořit. Soustředíme-li se na Evropu, můžeme vidět, že Evropská unie zamýšlí vytvořit Evropský právní prostor. Na další legislativě se pracuje v Bruselu, viz např. Evropská blokáce bankovních účtů. Mnohostranná spolupráce je důležitá a je cestou k harmonizaci naší profese. Jak už jsem mnohokrát podotknul: harmonická profese je silná profese!

Prostřednictvím projektu STOBRA se pak snažíme harmonizovat exekuční proces a status exekutorů v Evropě. Za tímto účelem jsme vytvořili šest různých komisí: pro exekuční proces v souvislosti s nemovitostmi, pro správu dokumentů, pro transparentnost celkových aktiv, pro ověřování skutečnosti, pro vzdělávání a propagaci a pro harmonizaci E-justice a ICT v Evropě.

V poslední době se také mluví o vytvoření jakéhosi celoevropského kodexu soudního exekutora. Co je smyslem? A jak tento dokument bude vypadat?

Není to vlastně celoevropský kodex soudního exekutora, ale Světový exekuční kodex. Důvodem pro vývoj takového kodexu je globalizace. Oblasti jako ekonomie, obchod a právo jsou globalizovány. V našem oboru sledujeme trend internacionalizace civilního procesu a vymáhání. Vývoj mezinárodních principů přinese vzájemnou důvěru a lepší efektivitu a účinnost. UIHJ jako mezinárodní organizace se širokou vědeckou a praktickou expertizou na poli vymáhání práva dala podnět k vývoji těchto mezinárodních standardů.

Ráda bych se ještě vrátila k názvu kongresu v Jihoafrické republice – Exekutor 21. století. Jak by podle vás takový exekutor měl vypadat? Jaké by měly být jeho ideální vlastnosti? Kam by se podle Vás měla ubírat modernizace této profese?

Odpovědí na tuto otázku bych rád poukázal na Směrnice CEPEJ z roku 2009. Tyto Směrnice popisují exekutora jako osobu vysokého morálního standardu a vysoké kvality vzdělání

v přímé úměře ke složitosti svých úkolů. V budoucnu se však povinnosti exekutora stanou ještě komplexnějšími. V roce 2010 vydala UIHJ souborné stanovisko poukazující na skutečnost, že exekutor by měl být znalcem práva na vysoké úrovni. Exekutor budoucnosti musí být mnohostranným profesionálem soustředěným nejen na vymáhání, ale také na další aktivity jako právní poradenství, insolvenční řízení, zastupování stran u soudu, výuku či přípravu soukromých listin a dokumentů.

Sleduje UIHJ situaci jednotlivých evropských komor exekutorů? Zajímáte se např. o legislativní změny v jednotlivých státech?

Ano, je naprosto nezbytné sledovat vývoj v každé jednotlivé zemi. Poskytujeme rovněž odborné znalosti [např. prostřednictvím Evropské unie, Světové banky a USAID (Agentura Spojených států amerických pro mezinárodní rozvoj – pozn. red.) ale také na žádost jednotlivých států] při změnách zákonů, vyhodnocujeme legislativní úpravy a připravujeme koncepty novel či zákonů.

Které státy coby členové UIHJ mají nejvyspělejší exekuční právo? Které jsou pro Vás osobně inspirací?

Dobrý systém vymáhání práva je ten, který respektuje principy vlády práva. Nemyslím si, že existuje ideální systém exekučního práva. Legislativa závisí na právní kultuře a historii dané země. Každá země má svá specifika.

Jsou komory, o nichž víte, že si nyní procházejí určitou krizí? Odkud v současné slyšíte nejhlásitější „volání o pomoc“?

Velmi mě zklamal vývoj v Chorvatsku. Několik našich odborníků se začlenilo do pracovní skupiny, která připravovala novou právní úpravu, a to jak s ohledem na procesní pravidla vymáhání, tak na uvedení nového, soukromého systému vymáhajících agentů. Oba zákony byly Parlamentem přijaty, bohužel po nedávných volbách se je vládnoucí strana rozhodla zrušit.

Jak vnímáte do jisté míry negativní publicitu exekutorů v Evropě? Je taková situace ve všech státech? Jak ji řešit?

Ve většině zemí jsou exekutoři jen malou (myšleno co do počtu) profesní skupinou. Jakékoli vybočení exekutora pak není bráno jako prohřešek jednotlivce, ale celé profese.

Důvěra veřejnosti může být získána jen důslednými disciplinárními opatřeními uplatněnými v každém případě zneužití pravomoci. Kárný proces musí být veden nezávislým orgánem tak transparentním, jak je jen možné. Doporučuji v tomto ohledu konzultovat také Směrnice CEPEJ.

Samozřejmě dobře vypracovaný, přiměřený a efektivní systém kontroly do velké míry přispěje k úspěchu systému vymáhání. Kontrolní mechanismy musejí být vyvinuty jako celistvý, dobře vyvážený systém. To je na zodpovědnosti jak Komory, tak orgánů státní správy.

Může mít zhoršující se finanční situace povinných v Evropě vliv na vymahatelnost práva? Máte o tom zprávy?

Je-li dlužník v obtížné situaci, je vymáhání rovněž obtížné. Věřitelů je mnoho, je-li dlužník ochotný a schopný splácet, jsou splátky většinou nízké, nebo dlužníkův majetek nestačí na zaplacení všech dluhů. A zákonodárci mají tendenci dlužníky ochraňovat. Období ekonomických krizí není nikdy příznivé pro věřitele, dlužníky a ani pro exekutory, kteří musí více pracovat a dosáhnou přitom horších výsledků.

Je podle Vás přímá souvislost mezi zvyšujícím se zadlužením obyvatelstva a zhoršujícím se společenským postavením exekutora? Jak byste vyhodnotil třeba příklad Itálie?

Nemluvil bych o společenském postavení exekutora. To, o čem mluvíte, je populární image, která jaksí nesprávně odráží realitu. Exekutor je přece vysoce vzdělaný profesionál se silným právním zázemím. Naproti tomu myslím, že v době krize může exekutor fungovat jako mediátor mezi dlužníkem a věřitelem a hrát tak společenskou roli, např. návrhem splátek – tedy měkkou, ale přesto plnohodnotnou exekuční taktikou. S trpělivostí, pochopením a silnou vůlí mohou soudní exekutoři dosáhnout mnohého i za situace, kdy je dlužník technicky insolventní.

O Vašem domovském Nizozemsku se často říká, že má velmi přísné exekuční právo. Vnímáte to stejně?

Ano, s tím naprosto souhlasím. Přísné předpisy v mé zemi vydatně přispívají k úspěchu holandských soudních exekutorů. Nizozemská vláda a tamní exekutorská komora byly schopné vytvořit prostředí s velmi přísnými pravidly, na druhé straně umožnily holandským kolegům rozvoj jejich úřadů.

V Česku se rozhořela debata o územní příslušnosti soudních exekutorů. Máte zprávy o tom, jak teritoriální uspořádání funguje v jiných státech? Jaké jsou výsledky?

Rozličné země mají rozličná pravidla. V některých mají soudní exekutoři celonárodní působnost (např. Holandsko a Albánie). V jiných zemích je působnost omezena na určité území, většinou odpovídající obvodu okresního soudu. Nicméně je patrný trend rozšiřování těchto teritorií. Např. ve Francii je region rozšiřován na spektrum působnosti odvolacího soudu. Totéž se připravuje v Belgii.

Provádí UIHJ nějaké komparace jednotlivých parametrů fungování exekucí v členských zemích? Porovnávali jste např. výši odměn, kárnou odpovědnosti či spektrum vedlejší činnosti soudních exekutorů?

Ano. Během zasedání v Madridu představíme nový projekt zaměřený na shromažďování statistických dat o exekucích v různých členských zemích.

Co zajímavého UIHJ v nejbližší době chystá? Jaké konference jsou naplánovány na rok 2013?

Rok 2012 byl výjimečně náročný a domnívám se, že rok 2013 bude ještě náročnější. Pravděpodobně budeme spolupracovat s CEPEJ na otázkách vymáhání a přeshraniční dokumentové služby. Nyní čekáme na výsledky z Evropské unie k návrhům, které jsme podávali s našimi různými partnery. S Právním a vymáhacím odborem Thajska budeme pořádat velký seminář v Bangkoku. Rádi bychom, aby asijské země expandovaly do této oblasti světa. Právě jsme podepsali Dvoustrannou dohodu s Univerzitou v Mendoze (v Argentině). Ta je však pouze první v řadě, chystáme se podepsat dohody i s dalšími univerzitami. Rádi bychom vstoupili do Karibiku, takže rovněž tam plánujeme něco zorganizovat. V roce 2013 se dále chystají meetingy skupiny Eurodanube. A v centru naší pozornosti přirozeně stojí projekty STOBRA, jak UIHJ rozhodla v listopadu 2011 v Paříži.

A můžete prosím českým čtenářům přiblížit i novinky ve skupině Eurodanube, případně popsát i nový projekt STOBRA?

Vaše asociace týkající se projektů Eurodanube a STOBRA je zcela správná. Koncem listopadu bude meeting skupiny Eurodanube v Madridu (28.-30. 11. 2012, reportáž najdete na str.

č. 45 – pozn. red.). Eurodanube je ideální platformou pro projekt STOBRA a my doufáme, že sehraje svou roli.

Klademe si za cíl prostřednictvím projektu STOBRA sladit vymáhací procesy a status soudních exekutorů v Evropě. Jak už jsem zmínil, za tímto účelem jsme vytvořili šest různých komisí. Projekt STOBRA bude plnit svou roli prostřednictvím pracovních skupin. Pro každé téma předložíme srovnávací právní studii společně s analýzou a návrhem harmonizace. Podle vybraných témat budou zainteresované země organizovat symposia nebo semináře za podpory UIHJ a za účasti Vědecké rady UIHJ, bude-li to třeba.

Tyto meetingy budou organizovány v rámci struktury UIHJ-EUROS za účasti evropských institucí a organizací. Výsledky práce budou prezentovány na stálých radách a Mezinárodních kongresech UIHJ.

Jaké změny přinese rok 2013?

Celý svět funguje na internetu, věci je možné tam prodat i koupit. Tento trend se projevuje i v oblasti veřejných dražeb nemovitostí, které bude možné od nového roku provádět online.

Na otázky odpovídal Ing. Radim Hasman, předseda představenstva společnosti Eurodražby.cz

Začátek roku 2013 bude pro exekutory znamenat spoustu změn. Očekáváte v oblasti veřejných dražeb také nějaké novinky?

Veřejné dražby dobrovolné i nedobrovolné bude možné od 1. ledna 2013 provádět online. Jedná se o velkou změnu, na kterou jsme všichni čekali. Je to krok správným směrem, reaguje na současné trendy, kdy se vše přesouvá na internet. Lidé kupují prakticky vše online, tak proč by nemohli v dražbě koupit i nemovitost. Exekuční dražby tuto možnost poskytují již třetí rok a odezva kupujících i samotných exekutorů je pozitivní.

Jsou nějaká omezení, která se týkají veřejných online dražeb? Kdo může tyto dražby provádět a jaká musí splňovat kritéria?

Veřejné online dražby může provádět pouze dražebník, kterému byla udělena koncese na provádění dražeb, kterou schvaluje Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky. Současně musí dražebník splnit několik podmínek, mezi kterými je i pojištění odpovědnosti ve výši 35 milionů korun, ověření účetní závěrky auditorem a složení základního kapitálu v minimální výši 5 milionů korun. Cílem přísných pravidel je zabránit podvodům.

Budou mít lidé o online dražby zájem, přeci jen kupovat nemovitost na internetu není standardní.

Svým způsobem jsou nemovitosti specifické, přeci jen si dům nebo byt nekupujeme každý den. Jak jsem již řekl, trendy a způsoby nakupování se mění a lidé si zvykli nakupovat online, tak proč ne nemovitosti. Navíc tímto způsobem lze již několik let koupit nemovitost v exekuční dražbě nebo elektronické aukci a funguje to.

Co online dražby pro kupující v praxi znamenají?

Zavedení online veřejných dražeb přináší pro kupující řadu výhod. Fyzickou prohlídku nemovitosti asi nic nenahradí, ale licitovat mohou z pohodlí svého domova. V současnosti veřejné dražby většinou probíhají ve větších městech, jako je Praha nebo Brno. Oproti tomu budou elektronické dražby dostupné odkudkoli, stačí jen internet a počítač nebo mobilní zařízení. Kupující nebudou muset za dražbou cestovat, takže ušetří čas a peníze. Online dražby rovněž podpoří transparentnost celého procesu. Při fyzických dražbách, kdy se všichni zájemci sejdou v jedné místnosti, není možné 100 % zabránit tomu, že se někde spolu domluví. Takto budou účastníci jen anonymní čísla, která licitují o finální ceně.

Jak to vidíte vy, jako dražebník? Předpokládám, že pořádání online dražeb bude pro vás dražebníky znamenat finanční úsporu.

Popravdě, s touto úsporou to tak horké nebude. Uvědomte si, že pro fungování online dražeb je nutné

mít speciální systém, který splňuje všechny zákonné podmínky. Je to komplexní a unikátní systém, který se vytváří na míru a jehož správa také něco stojí. Mluvím z vlastní zkušenosti, neboť v současné době provozujeme dražební a aukční portál eurodražby.cz, kde probíhají jak elektronické aukce, tak i elektronické exekuční dražby. Při vývoji jsme vycházeli z naší dlouholeté praxe, věděli jsme, co chceme, ale i tak trval vývoj několik měsíců. Vedle dodržení zákonných povinností, jsme kladli důraz na uživatelsky přívětivé prostředí a potřeby dražebníků i exekutorů. O tom, že to není jednoduché, svědčí i skutečnost, že v současnosti existují pouze tři funkční portály nabízející online exekuční dražby. Vedle našeho to jsou okdražby.cz a exdražby.cz. Tím, že máme tento systém již hotový, budeme moci od 1. ledna 2013 provádět online veřejné dražby.

Co se týče každodenní praxe, tak se toho pro nás příliš nezmění. Během dražby na ni musí dohlížet licitátor, aby v případě nějakých nesrovnalostí mohl zasáhnout. Vše bude jinak probíhat zcela standardně jako u fyzické dražby, možná to bude pro nás i trochu složitější. Například zápis o provedení dražby, který se podepisoval s vydražitelem na místě, se nyní bude muset posílat poštou atd.

Online dražby jsou spíše výhodou pro účastníky. Dostupnost veřejných dražeb umožní většímu počtu lidí se jich účastnit, což se může odrazit i ve vyšší finální ceně za nemovitost.

Chápu-li to správně, tak pokud budu chtít najít nemovitost za výhodnou cenu, je váš portál tím správným místem.

Ano, přesně tak. Již nyní přijde denně na naše stránky přes 2000 lidí, kteří hledají vhodnou nemovitost ke koupi. Dlouhodobě nabízíme nemovitosti v nedobrovolných dražbách, na které se od samého začátku specializujeme. Současně spolupracujeme s exekutory, kterým nabízíme online exekuční dražby a další služby spojené s prodejem nemovitostí. Elektronické aukce naopak využívají především insolvenční správci.

S prodejem nemovitostí v dražbě máte bohaté zkušenosti. Co je z vašeho pohledu nejdůležitější?

Postup, který nám i exekutorům předepisuje zákon a který nazývám „právní rovinou dražeb“, je nezbytný a musí být bez chyb. Ale ten sám o sobě nemovitost neprodá. Museli jsme se tak naučit i tu důležitější část, a to jak správně dražené nemovitosti inzerovat. Z mnohaleté praxe víme, jaké kanály fungují nejlépe. Důležitá je i komunikace se zájemci o dražbu, od prvního kontaktu přes prohlídku až po samotnou dražbu jim poskytujeme veškeré informace a rady. Současně nabízíme nadstandardní služby.

KÁRNÁ ODPOVĚDNOST EXEKUTORSKÉHO KANDIDÁTA A KONCIPIENTA – ČÁST DRUHÁ

Mgr. et Bc. Antonín Toman
právník Exekutorské komory ČR

„Ordo ab chao“

Staré motto svobodných zednářů odkazuje (v návaznosti na pojem „disciplína“, který autor zmínil v úvodu předchozí části této minisérie věnované kárné odpovědnosti) na dva krajní póly entropie: chaos a řád. Přijmeme-li tezi, že na podzim 2009 byla míra neuspořádanosti disciplinárního systému vysoká, měla novelizovaná právní úprava být tím instrumentem, který vytvoří řád z chaosu. Exekutorská komora České republiky v té souvislosti skutečně vytvořila řád – novelizovaný stavovský předpis, kárný řád. Přijetím tohoto stavovského předpisu však dle názoru autora nebyl vytvořen skutečný řád ve smyslu logického uspořádání, ale pouze řád ve smyslu pouhého nařízení, jenž sám o sobě není s to entropii snížit. Cílem tohoto příspěvku je navázat na předchozí článek věnovaný hmotnému exekučnímu právu v části procesní jako svébytné podmnožině i jako průmětně části organizační. Nejprve však je férové přiznat, že autor zůstal čtenáři dlužen závěr hmotné části. Úmyslem autora je záměrně splatit tento nikoliv bagatelní dluh až v části druhé, zaměřené na procesní stránku exekučního kárného práva, a to z důvodu jejich niterného sepětí přímo s procesem rozhodování o vině a trestu – byť dle teorie patří do hmotného práva.

Souběh a recidiva

V praxi jsou mnohdy podávány kárné žaloby vytýkající doposud bezúhonnému kárně obviněnému více skutků anebo jsou podávány další kárné žaloby na již jednou pravomocně kárně odsouzeného a potrestaného (resp. bylo vyhlášeno odsuzující rozhodnutí, které později nabylo právní moci). V prvním případě se jedná o souběh kárných provinění a ve druhém – slovy teorie trestního práva – o pravou či nepravou recidivu.¹ U reci-

¹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 1. vyd. Praha: Leges, 2009, s. 323 – 329.

divy je věc pro členy kárného senátu jasná, protože jakákoliv recidiva je podstatnou přitěžující okolností, která nutně musí vyplavat na povrch v procesu rozhodování o druhu a výši kárného opatření. U souběhu však situace tak jednoznačná není.

Reálně může dle konstatované (ne)jednoty skutků dojít k jednočinnému souběhu nestejnorodému,² kdy jedním skutkem dojde k porušení právních povinností a současně k narušení důstojnosti exekutorského povolání, nebo vícečinnému souběhu stejnorodému či nestejnorodému. Otázka ukládání kárných opatření za sbíhající se kárná provinění není v právních předpisech vůbec řešena. Skutečnost, že všechny dohledovým orgánem zjištěné skutky jsou pravidelně obsaženy v jedné kárné žalobě, vede k tomu, že je o všech těchto skutcích rozhodováno v jednom řízení.³ V rámci řízení se pak rozhoduje o každém skutku zvlášť, ukládá se však pouze jeden trest, kdy samotná existence souběhu je přitěžující okolnost, a to podle zásady absorpční;⁴ sbíhající se delikty jsou postiženy pouze trestem stanoveným pro nejtěžší z nich, ač bude vina vyslovena u více kárných provinění.

Zánik kárné odpovědnosti

V minulém příspěvku* autor věnoval svou pozornost též okruhu okolností vylučujících odpovědnost za kárné provinění, tj. okolností při jejichž existenci se od počátku na konání kárné obviněného hledí jako na nikoliv protiprávní. Právní předpisy obecně však znají množinu případů, kdy skutek je v době svého spáchání považován za závadný (odůvodňuje kárnou odpovědnost), ale jeho právní závadnost dodatečně zanikla. Tím dochází k zániku práva kárného senátu potrestat žalovaný skutek, z čehož je patrné, že k okolnostem vedoucím k zániku kárné odpovědnosti musí dojít před právní mocí rozhodnutí,

aby mohl nastat účinek s nimi spojený.⁵ Dojde-li k takové okolnosti po pravomocném rozhodnutí věci, je bezpředmětná ve vztahu ke konstatovanému provinění, může však v závislosti na konkrétních okolnostech mít vliv na výkon pravomocně uloženého trestu.⁶ V oblasti trestního práva se obecně připouští dva okruhy okolností vedoucích k zániku trestnosti: běh času (promlčení, smrt pachatele) a účinná lítost; právní úprava však zná i další zvláštní okolnosti.

1. Účinná lítost

Normy exekučního kárného práva neupravují ani náznakem institut účinné lítosti, který je vlastní právě pouze trestnímu právu; to však neznamená, že by účinně projevená lítost neměla na kárné řízení žádný vliv. Kvalifikovaná lítost je bezesporu polehčující okolnost, kterou musí členové kárného senátu vzít v potaz při svém správním uvážení při rozhodování o druhu a výši sankce. Modifikovaně by výše uvedené měl ve fázi před podáním kárné žaloby aplikovat již dohledový orgán. Pokud je při řešení podnětů zjištěno, že kárně podezřelý sám od sebe napravil škodlivý následek ideálně ještě předtím, než se dozvěděl o podaném podnětu, je to zásadním vodítkem (minimálně u Kontrolní komise Komory) pro rozhodování, zda podat kárnou žalobu nebo věc vyřídit jiným vhodným způsobem.

2. Smrt

Skutečnost, že smrt (tj. zánik subjektu kárného deliktu) kárně obviněného vede k zániku kárné odpovědnosti, je zřejmá již ze samotné subjektivní povahy kárné odpovědnosti.

² K stejnorodému jednočinnému souběhu dojít nemůže – viz dikce § 116 odst. 2 písm. a) „porušení právních povinností“ a ne „právní povinnosti“

³ Právní úprava neřeší, zda je možné vyloučit některý skutek k samostatnému řízení. Dle názoru autora tak lze učinit analogicky, nicméně pouze v případě, kdy vyloučení není k tíži kárně obviněného. Stejným principem se lze řídit i v případě spojení řízení, je-li podáno více kárných žalob. Spojení řízení většinou bude ve prospěch kárně obviněného, vyloučení k samostatnému řízení naopak, a to z důvodu nemožnosti kárného senátu zrušit předchozí výrok o uložení kárného opatření pro případné uložení souhrnného trestu.

⁴ Jedná se o analogické použití právní úpravy přestupků, kterou soudy konstantně připouští, protože není k tíži pachatele - k tomu viz např. rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp.zn. 6 A 226/95 nebo rozhodnutí Nejvyššího správního soudu 6 As 57/2004 ze dne 22.9. 2005 aj.

* Článek naleznete v Komorních listech č. 3/2012.

⁵ V procesní rovině je důsledkem zásadně zastavení již zahájeného řízení, v případě ještě nezahájeného řízení dochází k odložení věci bez zahájení řízení. Druhá varianta však nepřichází v oblasti kárného řízení v úvahu, protože podle § 8 odst. 1 věty druhé kárného řádu je kárné řízení zahájeno dnem doručení kárné žaloby komoře, neexistuje tedy žádná časová rozpětí, v němž by kárný senát (nebo předseda kárné komise) mohl z úřední povinnosti cokoliv zkoumat ještě před zahájením řízení.

⁶ I když se právní teoretici přou, zda pravomocně uložená pokuta po smrti delikventa vchází ve smyslu § 579 odst. 1 občanského zákoníku do děditvů či nikoliv, je dle názoru autora varianta přechodu povinnosti nemyslitelná. Vůči zemřelému kárně odsouzenému nelze vykonat kárné opatření napomenutí (a z povahy věci ani odvolání ze zastupování u exekutorského kandidáta), jedná se o natolik individualizovanou sankci, že přechod povinnosti strpět výkon tohoto kárného opatření je vyloučen. Je-li vyloučen přechod povinnosti u jednoho kárného opatření, bylo by krajně nesystémové připustit přechod u ostatních typů sankcí (tj. pokuty a písemného napomenutí). Smrtí pravomocně kárně odsouzeného tak dle názoru autora vždy zaniká disciplinární sankce uložená kárným senátem.

3. Prekluze

Úprava lhůt, ve kterých musí dojít k zákonem předvídanému aktu, jinak dojde k zániku kárné odpovědnosti, je pouze logickým důsledkem ústavněprávního požadavku právní jistoty a zásady, podle níž postupem času slábne obvinění a nebezpečnost spáchaného protiprávního činu. Nedodržení zákonem stanovených lhůt je ve svém důsledku fikcí zániku společenské nebezpečnosti (škodlivosti) činu. Exekuční kárné právo stojí na kombinované subjektivní a objektivní lhůtě. Podle § 116 odst. 9 exekučního řádu zaniká odpovědnost za kárné provinění, pokud do 3 let od jeho spáchání nebyl podán návrh na zahájení kárného řízení.⁷ Počátkem běhu lhůty je tedy „spáchání“ kárného provinění,⁸ aniž by byl blíže tento moment definován. U typu kárného provinění porušením právní povinnosti je to v souladu s teorií trestního práva⁹ nepochybně okamžik, kdy došlo k ukončení závadného jednání, resp. u pokračování v kárném deliktu k ukončení posledního dílčího útoku a u trvajícím kárném deliktu k odstranění závadného stavu, jehož udržování je znakem kárného provinění (např. při nečinnosti od roku 2008 do roku 2010 počíná lhůta běžet až od roku 2010). U druhého typu, tj. narušení důstojnosti exekutorského povolání chováním, však je dle názoru autora situace odlišná. Vzhledem k zákonnému vymezení jako „narušení (...) chováním“ a nikoliv „chování narušující (...)“ je počátek lhůty spjat nikoliv s okamžikem ukončení závadného chování, ale s okamžikem nastoupení účinku tohoto chování, tedy objektivně ve veřejné sféře seznatelného narušení důstojnosti exekutorského povolání.¹⁰ Exekuční kárné právo, jak plyne z výše uvedeného, nezná lhůtu pro uložení kárného opatření (jako je tomu např. u přestupků), ale pouze lhůtu pro zahájení kárného řízení.

V návaznosti na to musí podle § 117 odst. 3 exekučního řádu být kárná žaloba podána do šesti měsíců ode dne, kdy se kárný žalobce dozvěděl o kárném provinění, nejpozději však do 3 let ode dne, kdy ke kárnému provinění došlo. Striktně vzato se

nejedná o okolnosti vedoucí k zániku kárné odpovědnosti, ale o okolnosti vedoucí k zániku práva podat kárnou žalobu; ve spojení s § 119 odst. 1 písm. a) exekučního řádu má stejný dopad také zpětvzetí kárné žaloby. V rovině procesní to má však stejný důsledek, tj. zastavení řízení, a v rovině hmotněprávní nemožnost kárně obviněného uznat kárně vinným. Objektivní část lhůty je jednoznačná a její výměra logická a shoduje se se lhůtou k zániku kárné odpovědnosti,¹¹ naproti tomu subjektivní část musela být opakovaně vykládána kárným soudem. Lhůta počíná běžet od doby, kdy se „kárný žalobce dozvěděl o kárném provinění“, což „neznamená, že již v tomto okamžiku musí být najisto postaveno, že k jednání zakládajícímu kárné provinění došlo; zde postačí, že vzniklo důvodné podezření, že se tak stalo“;¹² většinou (nikoliv vždy) tímto okamžikem bude den, kdy kárný žalobce (resp. dohledový orgán) obdržel konkrétní podnět k výkonu dohledu. Vzhledem k tomu, že pouhé důvodné podezření o závadném jednání je pro podání řádné kárné žaloby nedostatečné, umožňuje zákon její prodloužení až o dva měsíce; do šestiměsíční doby se nezapočítává doba, po kterou se provádějí přípravné úkony k prověřování podnětu, tj. „úkony, které jsou důvodné a nezbytné pro podání kárné žaloby, tedy takové úkony, kterými se zejm. zjišťuje a priori, zda se vůbec popsaný skutek stal, tak jak je v podaném podnětu popsáno a zda lze z podnětu bez dalšího vycházet.“¹³

Ke zkoumání dodržení objektivní i subjektivní lhůty by měl kárný senát přistoupit z úřední povinnosti, a nikoliv až na námitku účastníka řízení, současně je povinen při svém rozhodování zohlednit zejména všechny skutečnosti, které by mohly mít vliv na běh subjektivní prekluzivní lhůty, a je povinen tyto skutečnosti pečlivě zkoumat.¹⁴ Vzhledem k tomu, že všechny výše uvedené lhůty jsou prekluzivní, zásadně se nestaví ani nepřerušují (výjimkou je již zmíněné období přípravných úkonů), proto na rozdíl od přestupků např. nedochází k zastavení lhůty, pakliže je o skutku vedeno trestní stíhání a kárný žalobce v pochybnostech měl podat návrh na zahájení kárného řízení v zákonné lhůtě, byť vedené trestní stíhání automaticky povede

⁷ Vzhledem k tomu, že prekluzivní lhůty jsou hmotněprávní povahy, je nutné, aby kárná žaloba došla Komoře nejpozději v poslední den lhůty.

⁸ Přesněji řešeno až den poté, co nastala skutečnost rozhodná pro počátek běhu promlčecí lhůty.

⁹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 1. vyd. Praha: Leges, 2009, s. 341 – 342.

¹⁰ Tedy zásadně později než došlo k samotnému nedůstojnému chování.

¹¹ Umožnění podání žaloby i poté, co zanikla kárná odpovědnost, by bylo zjevně nesmyslné.

¹² Více k tomu viz např. rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 7 A 167/94 ze dne 18. 2. 1997 nebo rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 15 Kse 7/2012 ze dne 25. 9. 2012, ve kterém se kárný senát zabýval také momentem, od kterého je třeba počítat lhůtu v případě Kontrolní komise. Tím je dle názoru kárného senátu okamžik naplnění zákonných podmínek ve vztahu ke Komoře jako instituci (Kontrolní komisi) a nikoliv k jejímu předsedovi jako kárnému žalobci. Kárný senát tak navázal na své předchozí rozhodnutí sp.zn. 15 Kse 3/2010 ze dne 10. 11. 2010, které se stejnou problematikou zabývalo ve vztahu k ministru (ministerstvu) spravedlnosti.

¹³ Op. citace.

¹⁴ K tomu viz nálezy Ústavního soudu sp. zn. IV.ÚS 946/09 ze dne 11. 1. 2010.

k přerušení řízení, ale lhůta zůstane zachována. V souvislosti s novelizací exekučního kárného práva, která ruší subjektivní prekluzivní lhůtu, je nutné zmínit rovněž nemožnost obnovení kárné odpovědnosti, která již jednou zanikla bez ohledu na to, že k tomu došlo podle dříve účinné právní úpravy.

4. Skončení pracovního poměru (resp. vyškrtnutí ze seznamu kandidátů nebo koncipientů)

Velmi problematické je skončení pracovního poměru kandidáta nebo koncipienta u exekutora, které vede rovněž podle § 119 odst. 1 písm. b) exekučního řádu i § 11 odst. 1 písm. b) kárného řádu¹⁵ k zastavení kárného řízení. Podle § 2 kárného řádu je účastníkem řízení (pasivně legitimovaným) koncipient nebo kandidát. V případě skončení pracovního poměru (nebo pokud nastanou jiné zákonem předvídané skutečnosti) dochází k vyškrtnutí kandidáta či koncipienta z příslušného seznamu. Po vyškrtnutí chybí tedy jeden z pojmových znaků kárného deliktu – speciálně vymezený subjekt, v procesní rovině není kárně obviněný pasivně legitimován, není způsobilý být účastníkem kárného řízení. Je sporné, zda se v tomto případě vůbec jedná o zánik kárné odpovědnosti, může se jednat spíše o ztrátu pravomoci kárného senátu jako orgánu Exekutorské komory ČR rozhodovat o vině a trestu ohledně osoby – nečlena exekutorského stavu, vůči kterému Komora již nemá žádné veřejnoprávní oprávnění a nemůže vystupovat vrchnostensky, z pozice orgánu veřejné moci. Odejde-li tedy koncipient nebo kandidát z profesního společenství, lze danou věc považovat z pohledu disciplinárního (a směrem dovnitř stavu) za vyřízenou.¹⁶ Není výjimečné, že exekutorští koncipienti a kandidáti mnohdy přecházejí mezi jednotlivými exekutorskými úřady, nebo se po určité době opět vracejí na úřad, ze kterého odešli. Typově může vzniknout více situací, které jsou nejednoznačné:

1. kárně obviněný v době od spáchání žalovaného skutku do zahájení kárného řízení bude vyškrtnut ze seznamu a znovu zapsán (přechod na jiný úřad, návrat na úřad, složení exekutorské zkoušky a přechod mezi koncipientstvím a kandidátstvím, jmenování kandidáta exekutorem, pozbytí a znovunabytí občanství České republiky, prohlášení za mrtvého a zrušení tohoto prohlášení, omezení nebo zbavení způsobilosti k právním úkonům a to později bylo zrušeno, požádal o vyškrtnutí a znovu o zapsání, aniž by ukončil pracovní poměr),
2. kárně obviněný bude vyškrtnut v době od spáchání žalovaného skutku do zahájení kárného řízení a znovu zapsán po zahájení kárného řízení,
3. kárně obviněný bude vyškrtnut v době od spáchání žalovaného skutku do zahájení kárného řízení a znovu zapsán po zastavení kárného řízení,
4. kárně obviněný bude vyškrtnut po zahájení kárného řízení a znovu zapsán před zastavením kárného řízení.

Řešení výše uvedených situací záleží na tom, zda přijmeme tezi, že vyškrtnutí ze seznamu je okolností vedoucí k zániku kárné odpovědnosti nebo pravomoci o věci rozhodnout. V prvním případě je věc zdánlivě jednoduchá a vede vždy k zastavení kárného řízení. Přijetí takového výkladu by však znemožnilo efektivně potrestat jakékoliv kárné provinění, protože by kárně obviněnému stačilo kdykoliv do právní moci usnesení o zastavení řízení docílit účelově vyškrtnutí ze seznamu, přičemž jeho opětovnému zápisu do seznamu nic nebrání,¹⁷ právní mocí usnesení o zastavení kárného řízení je totiž věc vyřízena z důvodu založení překážky věci rozsouzené jednou provždy. V druhém případě je možné vyjít z ustanovení § 120 odst. 1 exekučního řádu a § 25 odst. 3 kárného řádu, která říkají, že rozhodující je skutkový a právní stav v době, kdy došlo ke kárnému provinění. Kárný senát tedy v době rozhodnutí o kárném návrhu bude zkoumat, zda v době spáchání kárného provinění byl kárně obviněný oním speciálním subjektem, a současně svoji pravomoc rozhodnout. Pak by tedy v situaci

¹⁵ Mezi oběma předpisy je nepatrný rozdíl, když kárný řád hovoří o skončení nikoliv pracovního poměru, ale „pracovního vztahu“. Kárný řád tedy přikazuje zastavit řízení i v případě, že kárně obviněnému skončí pracovní právní vztah založený na dohodě o pracích konaných mimo pracovní poměr. Odchylné znění však nemá žádný praktický dopad. Osoba pracující pro exekutora „na dohodu“ nemůže být zapsána jako koncipient ani kandidát, rovněž skončení pracovního poměru je důvodem k vyškrtnutí dané osoby z příslušného seznamu. Pouze v případě, že kandidát nebo koncipient pracují pro exekutora v pracovním poměru i „na dohodu“, která v průběhu kárného řízení skončí, ale pracovní poměr trvá dál, není to pochopitelně důvod k zastavení řízení, byť by k tomu striktně gramatický a formalistický výklad kárného řádu mohl vést.

¹⁶ Situace je tedy shodná jako u soudních exekutorů, kterým zanikl výkon exekutorského úřadu. Již zahájené kárné řízení se v takovém případě podle § 14 písm. b) zákona č. 7/2002 Sb. zastavuje.

¹⁷ V tom je rozdíl od zániku výkonu exekutorského úřadu. Opětovné jmenování do úřadu je velmi komplikováno a nikdy k němu nedošlo, což je dáno zejména procesem výběrového řízení; zatímco ukončení a znovuzahájení pracovního poměru je v zásadě nekomplikované.

ad 1., 2. a 4. v řízení pokračoval a meritorně rozhodl, ad 3. by věc byla zastavena z důvodu chybějící pravomoci.

Tím by se značně ztížilo obcházení kárné odpovědnosti, na druhou stranu by mohlo být kárné řízení zatíženo vadou, protože kárně obviněný neměl způsobilost být účastníkem řízení po celou dobu. Autor se i tak přiklání k této variantě, nicméně přiznává, že o její právní čistotě má pochyby.

5. Pravomocné odsouzení v trestním řízení za žalovaný skutek

Tato okolnost je výrazem zásady *ne bis in idem* (byl-li kárně obviněný potrestán za daný skutek v trestním řízení, nelze jej potrestat za stejný skutek znovu, pakliže je zde objektem stejný, zákonem chráněný zájem), ohledu na hierarchii trestního postihu, kdy platí, že jednočinný souběh trestného činu s kárným deliktem je vyloučen,¹⁸ a důsledku vyškrtnutí ze seznamu, které automaticky následuje, je-li trestný čin spáchán úmyslně nebo v souvislosti s exekuční činností, což žalovaný skutek být musí, jinak by dle názoru autora nebyly naplněny všechny předpoklady kárného deliktu. V případě, že by pravomocný rozsudek byl zrušen mimořádným opravným prostředkem a věc v mezidobí již byla zastavena, nemůže kárný senát tuto skutečnost zvrátit.

Ukládání kárných opatření

Kárným senátem zvolený druh kárného opatření¹⁹ a (v případě pokuty) jeho výměra musí beze vší pochybnosti být úměrné nejen povaze a závažnosti kárného provinění pro společnost (tedy nejen pro dotčené účastníky řízení) a míře zavinění (nedbalost nebo úmysl), ale i osobním, majetkovým a jiným poměrům kárně obviněného, jeho dosavadnímu způsobu života (a osobě) atp.; současně musí nejlépe odpovídat účelu zavedení kárné odpovědnosti jako takové (tj. zejména výchovný účinek – zvolená sankce nesmí být likvidační, ale musí být způsobilá odradit od recidivy).²⁰ Analogicky k ustanovením trestního zákona o ukládání trestu by se při ukládání kárného opatření kárný senát měl zabývat chováním kárně obviněného po spáchání kárného provinění (náhrada škody aj.), očekávaným důsledkům pro budoucí profesní život kárně obviněného (např. malá pokuta může pro koncipienta mít menší důsledek než písemné napomenutí, které se zveřejňuje ve věstníku Ko-

mory, odvolání kandidáta ze zastupování vede podle § 116 odst. 7 EŘ k automatické nemožnosti být po dobu 5 let jmenován exekutorem a být ustanoven zástupcem), dobou uplynulou od spáchání deliktu či snahou získat majetkový prospěch. Dále je třeba vzít v úvahu význam chráněného zájmu, který byl činem kárně obviněného dotčen, způsob provedení činu a jeho následky, okolnosti, za kterých byl spáchán, a pohnutku; kárný senát bere v potaz i další polehčující nebo přitěžující okolnosti, které doposud nebyly zmíněny. Právní úprava neumožňuje uložit více druhů kárných opatření najednou.²¹

Je sporné, zda kárný senát může uznat kárně obviněného vinným a současně upustit od uložení kárného opatření v případech, kdy kárně obviněný lituje spáchání, snaží se o účinnou nápravu a lze očekávat, že již projednání věci před kárným senátem je dostačující. Exekuční řád o takové možnosti mlčí, zatímco § 22 odst. 2 věta čtvrtá kárného řádu stanoví, že v případě konstatování viny kárný senát rozhoduje také, zda vůbec bude kárně obviněný postížen, z čehož se dá dle autora dovodit možnost upustit od potrestání za použití § 46 odst. 1 trestního zákoníku *per analogiam*, jelikož taková analogie nejde k tíži kárně obviněného.

Zánik disciplinárních sankcí a odstranění jejich právních následků

Předpisy exekučního kárného práva neupravují systematicky způsoby zániku kárného opatření ani okolností, jež nastanou po právní moci rozhodnutí a které způsobují, že pravomocně uložené kárné opatření již nelze vykonat, resp. zaniká právo Exekutorské komory ČR jeho výkon vynutit. Zmiňují se pouze okrajově v § 123 exekučního řádu a § 44 kárného řádu, podle nichž se na kárně odsouzeného hledí jako by nebyl pro kárné provinění stíhán po uplynutí 5 let od právní moci rozhodnutí o uložení kárného opatření, a pokud výkon kárného opatření do té doby neskončil, potom vykonáním kárného opatření. Právní úprava tedy rozlišuje mezi zánikem sankce jejím výkonem a odstraněním právních následků kárného opatření. Existují však způsoby zániku sankce před jejím vykonáním, a to smrt odsouzeného²² a promlčení výkonu kárného opatření, ani jeden způsob však nevyplývá přímo z právních předpisů. Druhá varianta vyplývá z faktu, že pouze vykonané opatření může naplnit svůj účel. Dle názoru autora není důvod neaplikovat analogicky ve prospěch odsouzeného normy trestního zákoníku upravující promlčení výkonu trestu u nejméně závažných trestných činů,²³ kdy promlčecí lhůta činí pět let²⁴ a přerušo-

¹⁸ K tomu viz např. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp.zn. 1 As 27/2008 ze dne 16. 4. 2008.

¹⁹ Ustanovení § 25 odst. 2 kárného řádu hovoří toliko o povaze skutku a jeho následkům, k okolnostem za nichž byl spáchán, k osobě kárně obviněného a míře jeho zavinění, jakož i k jeho osobním poměrům.

²⁰ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 1. vyd. Praha: Leges, 2009, s. 394 – 420.

²¹ Viz ustanovení § 116 odst. 4 a 5 exekučního řádu: „lze (...) uložit některé“ a ne: „lze (...) uložit některá“.

²² K tomu viz pozn. č. 6.

²³ Může-li se promlčet trest odnětí svobody, tím spíše se může promlčet např. písemné napomenutí.

²⁴ Což se vhodně shoduje s lhůtou pro zahlazení kárného postihu – viz níže.

je se ve chvíli, kdy oprávněný orgán učiní opatření směřující k výkonu kárného opatření.

I když je kárné opatření vykonáno, nejsou tím zahlazeny všechny důsledky odsouzení.²⁵ K zahlazení kárného postihu tedy dochází buď uplynutím lhůty, nebo – nebyl-li výkon v této lhůtě skončen – jeho vykonáním. Nevykonání kárného opatření v dané lhůtě může být prakticky způsobeno:

- nečinností Komory při výkonu kárného opatření (písemného) napomenutí a odvolání ze zastupování,
- nezaplacením uložené pokuty,
- nedostatečnou součinností kárně obviněného při napomenutí,
- nesplacením všech splátek v případě, kdy bylo umožněno splácet pokutu ve splátkách.

V důsledku by se nečinností Komory mohla libovolně prodlužovat lhůta k zahlazení kárného postihu, což není žádoucí, o to více je důležité analogicky připustit možnost promlčení výkonu kárného opatření. S ohledem na dikci § 123 věty druhé exekučního řádu „výkon (...) neskončil“ je při rozhodování o případném promlčení nutné zkoumat, zda výkon kárného opatření již začal a pokračuje (opatření orgánu směřující k výkonu, splátky), či nikoliv.

II. Část procesní

Pojem

Tento subsystém exekučního kárného práva zejména upravuje kárné řízení jako proces aplikace hmotného práva, postavení subjektů kárného řízení, postupy při rozhodování o kárných žalobách a vydávání kárných rozhodnutí (individuálních správních aktů).

Analogie

Jak autor uvádí v následujícím textu, je úprava kárného řízení po procesní stránce méně dokonalá než úprava kárné odpovědnosti. Kárný senát se tedy často musí vypořádat se „zeleným stromem života“, který s sebou přináší bezpochyby zajímavé procesní situace, na jejichž řešení exekuční řád ani

kárný řád jako dva základní prameny exekučního kárného práva nepamatovaly, a je proto donucen okolnostmi hledat řešení cestou analogie iuris či analogie legis, což s sebou přináší zásadní dilemata. Exekuční kárné právo je zvláštním typem disciplinárního práva, teoreticky jej tedy lze zařadit do oblasti správního práva trestního, jak již bylo vyloženo v předchozím příspěvku. Při hledání jiného předpisu, který by se dal v kárném řízení aplikovat, tak lze uvažovat o právních předpisech správních (správní řád, zákon o přestupcích), právních předpisech trestních (trestní zákoník, trestní řád), smíšených (zákon č. 7/2002 Sb.), ale také civilních (občanský soudní řád); z tohoto důvodu rozhodují kárné senáty o analogii vždy ad hoc.

Při hledání systémovějšího řešení je možné dle názoru autora vyjít nejprve z § 1 správního řádu. Dle odst. 1 správní řád upravuje mimo jiné postup právnických osob, pokud vykonávají působnost v oblasti veřejné správy, tj. zřejmě i Exekutorské komory ČR a jejích orgánů při výkonu exekučním řádem svěřené disciplinární pravomoci, v rámci které vykonává veřejnou moc: rozhoduje (a to nikoliv výlučně směrem dovnitř) autoritativně o právech a povinnostech účastníků kárného řízení, kteří nejsou v kárném řízení v rovnoprávném postavení vůči ní (kárnému senátu) a obsah kárného rozhodnutí nezávisí od jejich vůle.²⁶ Odst. 2 správního řádu pak zavádí subsidiární použití jednotlivých ustanovení správního řádu tam, nestanoví-li zákon (tj. i kárný řád vydaný na základě zákonného zmocnění a odsouhlasený ministerstvem spravedlnosti zákonem předvídaným postupem) jiný postup. Dle názoru autora se tedy prázdná místa právní úpravy kárného řízení vyplní příslušnými ustanoveními o správním řízení (nikoliv ustanovení správního řádu jako celku). Lze jistě dospět i k závěru, že kárné řízení nespadá pod věcnou působnost správního řádu (např. disciplinární pravomoc je interní věc profesní komory), v takovém případě by však alespoň měly být použity na činnost kárného senátu zásady zakotvené v §§ 2 až 8 správního řádu v případech, kdy kárný ani exekuční řád neobsahuje úpravu, která by jim odpovídala, a to podle § 177 správního řádu *a maiori ad minus*. Pakliže ani správní řád určitou otázku neupravuje (prakticky to bude v případech souvisejících s hmotněprávními otázkami), je na místě užít východiska, která nabízejí jiné předpisy správního nebo trestního práva upravující obdobné instituty vždy s přihlédnutím k účelu kárné odpovědnosti a smyslu kárného řízení.

²⁵ Jednak se pravomocně uložené kárné opatření zapisuje podle § 42 odst. 7 kárného do rejstříku, který vede kárná komise, což může kárně obviněnému ztížit jeho profesní život (např. při výběrovém řízení na obsazení exekutorského úřadu), a jednak uložení odvolání ze zastupování má za následek nemožnost být po určitou dobu jmenován exekutorem.

²⁶ K tomu srov. náleze Ústavního soudu sp.zn. II. ÚS 75/1993.

Lze tedy udělat dílčí shrnutí, že správní řád se užije analogicky v otázkách procesních, v otázkách hmotněprávních dle konkrétních okolností většinou trestní zákoník nebo zákon o přestupcích, a to podle následujícího vodítka: analogie je možné užít výjimečně a pouze ve prospěch kárně obviněného.

Prameny a historie procesu

Základním pramenem exekučního kárného práva procesního je exekuční řád a zejména stavovský předpis Exekutorské komory České republiky, kárný řád. Ten prošel v rámci své více než desetileté historie dvěma změnami v roce 2005 a 2010. Zásadní změny (kopírující většinou změny v exekučním řádu) lze shrnout následovně:

a. v roce 2005

- stanovení okamžiku zániku funkce člena kárného senátu, který je soudcem
- zrušení důvodů pro zastavení řízení: neodstranění vad kárné žaloby ve lhůtě, uplynutí jednoho roku ode dne spáchání skutku, který je předmětem kárné žaloby
- možnost prezidia neřídit se návrhem odvolacího senátu a rozhodnout jinak

b. v roce 2010

- zúžení osobního rozsahu pouze na řízení s kandidáty a rozšíření na řízení s koncipienty
- určení, že předsedou kárného senátu může být pouze soudce
- jmenování nového člena senátu v případě zániku funkce stávajícího člena senátu
- upravení procesního postupu pro rozhodování o podjatosti člena senátu
- zrušení odvolacího senátu a odvolacího řízení
- zvýšení spodní hranice lhůty pro vyjádření k žalobě a odstranění vad návrhu z jednoho na dva týdny
- přesunutí mnoha dílčích procesních oprávnění z předsedy komise na předsedu kárného senátu – zavedena možnost vést řízení v případě osvobozujícího rozhod-

nutí v trestní věci za skutek, pro který se vede kárné řízení

- zavedena povinnost vyrozumět o konání ústního jednání také zástupce kárně obviněného a doručovat mu rozhodnutí
- pevné stanovení paušální částky nákladů kárného řízení
- zvýšení lhůty nutné k zaházení kárného postihu z jednoho roku na pět let

V širším slova smyslu je však možné za pramen považovat i předpisy, které aplikuje kárný senát analogicky ve vztahu ke kárnému řízení (trestní zákoník, trestní řád, správní řád, přestupkový zákon atp.)

Zásady

Činnost kárného senátu je ovládána univerzálními zásadami vycházejícími z principů dobré správy společných hlavě státům Rady Evropy, které jsou dále konkretizovány procesními předpisy. Mezi ně lze bez bližšího komentáře²⁷ zařadit univerzální zásady zákonnosti, přiměřenosti (zákaz zneužití správního uvážení, ochrana dobré víry a oprávněných zájmů, subsidiarita, sledování veřejného zájmu), předvídatelnosti, materiálních pravd,²⁸ procesní rovnosti, nestrannosti postupů kárného senátu,²⁹ ochrany práv dotčených osob (povinnost uvědomovací, poučovací), procesní ekonomie.

Kárnému řízení jsou pak vlastní procesní zásady, které se většinou shodují, ale někdy i odlišují od zásad správního řízení:³⁰

- zásada ústnosti – podle § 119 odst. 5 exekučního řádu a § 13 kárného řádu se zásadně nařizuje ústní jednání
- zásada neveřejnosti kárného řízení – podle § 14 odst. 3 kárného řádu je jednání neveřejné a podle § 45 odst. 3 kárného řádu je omezena možnost nahlížet do kárného spisu
- zásada oficiality – celé vedení řízení po jeho zahájení
- zásada dispoziční – kárné řízení se zahajuje podle § 117 odst. 1 exekučního řádu a § 8 odst. 1 věty druhé kárného řádu na návrh, kárnou žalobu je možné vzít

²⁷ V podrobnostech viz např. SKULOVÁ, Soňa, PRŮCHA, Petr, HAVLAN, Petr, JURNÍKOVÁ, Jana a KADEČKA, Stanislav. Správní právo procesní. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 47 an.

²⁸ Viz zásada zjištění skutkového stavu.

²⁹ Vyžadování povinnosti stejnou měrou od všech účastníků řízení se promítá např. do stanovení stejných lhůt pro obviněného k vyjádření se ke kárnému návrhu podle § 8 odst. 2 a pro kárného žalobce při podle § 9 odst. 3 kárného řádu.

³⁰ SKULOVÁ, Soňa, PRŮCHA, Petr, HAVLAN, Petr, JURNÍKOVÁ, Jana a KADEČKA, Stanislav. Správní právo procesní. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 76 an.

zpět podle § 9 odst. 4 kárného řádu, kárný senát může podle § 23 kárného řádu rozhodnout jen o žalovaném skutku

- jednoinstančnost řízení³¹ – podle § 120a odst. 4 exekučního řádu a navazující povinnosti v § 37 kárného řádu není odvolání (ani jiný řádný opravný prostředek) přípustné
- zásada jednotnosti řízení – exekuční ani kárný řád neupravuje koncentraci řízení, z čehož lze dovodit, že účastníci kárného řízení mohou navrhnout důkazy a činit návrhy až do doby vydání rozhodnutí
- zásada zjištění skutkového stavu a materiální pravdy – kárný řád podle ustanovení § 1 „upravuje postup (...) tak, aby byl spolehlivě zjištěn skutkový stav“
- zásada vyšetřovací – předseda kárného senátu je podle § 14 kárného řádu povinen zajistit všechny potřebné podklady ve prospěch i neprospěch kárně obviněného, podle § 117b odst. 1 exekučního řádu a § 8 odst. 2 kárného řádu má kárně obviněný právo (nikoliv povinnost) navrhnout důkazy
- zásada projednací – podle § 117 odst. 4 exekučního řádu a § 9 odst. 2 kárného řádu má kárný žalobce povinnost označit důkazy a připojit je ke kárné žalobě, pokud je má k dispozici
- zásada volného hodnocení důkazů – v právních předpisech absentuje jakékoliv omezení hodnocení provedených důkazů či povinnosti respektovat některé podklady
- povinnost řádného odůvodnění – podle § 37 odst. 2 kárného řádu musí kárný senát v odůvodnění rozhodnutí uvést mimo jiné, o které důkazy opřel svá skutková zjištění a jakými úvahami se při hodnocení důkazů řídil
- zásada zajištění práva na obhajobu – podle § 117b odst. 1 exekučního řádu a § 8 odst. 2 kárného řádu má kárně obviněný právo vyjádřit se ke všem skutečnostem, které se mu kladou za vinu a důkazům o nich, navrhnout důkazy na svou obhajobu; podle stejných ustanovení má právo na volbu zástupce z řad advokátů nebo exekutorů a v zákonem předvídané situaci právo na zastoupení opatrovníkem; podle § 14 kárného řádu má kárně obviněný právo vyžadovat po kárném senátu, aby zajistil podklady svědčící v jeho prospěch
- zásada bezprostřednosti³² – podle § 17 kárného řádu lze jednání vést zásadně v přítomnosti kárně obvině-

ného, podle § 118 odst. 3 věty druhé exekučního řádu a contrario kárný senát rozhoduje na základě důkazů před ním provedených vyjma těch, které musí být provedeny na dožádání soudem (tím se tato zásada prolamuje); i k dožádaným důkazům má kárně obviněný právo vyjádřit se podle § 20 odst. 3 kárného řádu; podle § 14 odst. 1 kárného řádu rozhoduje kárný senát zpravidla při jediném jednání.

Závěr

Dílčím cílem tohoto příspěvku bylo dokončit hmotnou část a poskytnout čtenáři prvotní, zobecněný vhled do kárného řízení. Další díl této malé série plynule naváže v procesní části exekučního kárného práva; autor přislubuje okomentovat celé kárné řízení chronologicky od zahájení řízení a vymezení jeho subjektů až po vydání kárného rozhodnutí a jeho výkon; zároveň je nezbytné poskytnout komentář ke změnám, které s sebou přinese novela exekučního řádu s účinností od 1. 1. 2013.

Seznam literatury:

- MATES, Pavel. *Základy správního práva trestního*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002, x, 180 s. ISBN 80-717-9789-8.
- SKULOVÁ, Soňa, PRŮCHA, Petr, HAVLAN, Petr, JURNÍKOVÁ, Jana a KADEČKA, Stanislav. *Správní právo procesní*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 428 s. ISBN 978-807-3801-106.
- JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 1. vyd. Praha: Leges, 2009, 895 s. ISBN 978-808-7212-240.
- KASÍKOVÁ, Martina. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád): komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, 643 p. ISBN 978-807-4001-796.
- JEMELKA, Luboš, PONDĚLÍČKOVÁ, Klára a BOHADLO, David. *Správní řád: komentář*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, 690 p. ISBN 978-807-4004-018.
- ČÍSAŘOVÁ, Dagmar. *Trestní právo procesní*. 4. aktualiz. a přeprac. vyd. Praha: Linde, 2006, 871 s. Vysokoškolské právnícké učebnice. ISBN 80-720-1594-X.

³¹ O tom, zda zákonná úprava odpovídá ústavnímu pořádku a mezinárodním smlouvám (zejména Evropské úmluvě) lze mít vážné pochybnosti – k tomu viz níže.

³² Tato zásada je nicméně prolomena relativně snadnou změnitelností složení kárného senátu. Funkce člena senátu zaniká podle § 5 odst. 1 kárného řádu celkem 5 způsoby, byť na vlastní žádost pouze dle odst. 2 jen z důvodů zvláštního zřetele hodných. Podle odst. 3 jmenuje předseda kárné komise nového člena senátu bezodkladně – kárný řád tedy nezná institut náhradního člena senátu. Současný předseda kárné komise JUDr. Poledna tento nedostatek naprávil vydáním a publikováním rozvrhu práce komise, který transparentně určuje pravidla pro zastupování.

PROBLEMATIKA EXEKUČNÍHO POSTIHU MAJETKU MANŽELŮ – CIZINCŮ

JUDr. Jiří Lojda, LL.M. EUR.

student 3. ročníku postgraduálního studia
v oboru Mezinárodní právo soukromé – právo
mezinárodního obchodu
Univerzity Karlovy v Praze

JUDr. Václav Kvapil

exekutorský koncipient
Exekutorského úřadu Praha 10
JUDr. Igora Ivanka

Úvod

V současné době se při prohlubování globalizace a finanční krize čím dál častěji vyskytují situace, kdy povinnou osobou ve vykonávacím řízení je občan jiného státu, než je stát, kde toto řízení probíhá. Může se tak stát, že exekuce je v České republice vedena proti cizinci, který zde má povolení k trvalému pobytu. V těchto situacích je třeba vzít v úvahu skutečnost, že do právních vztahů vstupuje mezinárodní prvek, jenž může mít význam pro určení právní úpravy, která upravuje práva a povinnosti v hmotněprávních vztazích, jež se následně promítnou do vztahů procesních. Přitom může nastat problém spočívající v určení správného, resp. zákonného postupu při provádění exekuce.

Problém

Uvažujme situaci, kdy manželé – cizinci pobývají v České republice a jeden z nich podniká, zadluží se a je proti němu nařízena exekuce. Během podnikání uzavře druhý z manželů kupní smlouvu, kterou nabude v souladu s devizovým zákonem¹ nemovitost a jako vlastník nemovitosti je v katastru nemovitostí zapsán pouze ten z manželů, který uzavřel kupní smlouvu. Vzniká zásadní otázka, zda lze vymáhanou pohledávku, která vznikla za trvání manželství, uspokojovat i zpeněžením takové nemovitosti v dražbě.

V případě, že se veškeré relevantní právní poměry budou řídit právním řádem České republiky, je situace poměrně jasná – pokud by závazek podnikajícího manžela tvořil součást společného jmění manželů a nemovitost byla současně nabyta do společného jmění manželů v souladu s § 143 občanského zákoníku² (dále jen „OZ“), pak nic nebrání použití § 42 odst.

¹ Zákon č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění pozdějších předpisů.

² Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

1 exekučního řádu³ (dále jen „EŘ“) a následnému uspokojení pohledávky zpeněžením nemovitosti bez ohledu na to, že zápis vlastnictví v katastru nemovitostí neodpovídá skutečnosti.

V případě, že povinný i jeho manželka jsou cizinci a současně příslušníci stejného státu, vzniká otázka, zda je možné aplikovat ustanovení OZ upravující společné jmění manželů i na právní poměry mezi těmito cizinci nebo bude třeba na tyto vztahy aplikovat ustanovení jiného právního řádu. Na základě řešení této otázky pak lze dovozovat i možnost exekučního postihu nabyté nemovitosti. V této souvislosti je třeba vzít v úvahu § 21 odst. 1 zákona o mezinárodním právu soukromém a procesním⁴ (dále jen „ZMPS“), dle kterého „osobní a majetkové vztahy manželů se řídí právem státu, jehož jsou příslušníky. Jsou-li příslušníky různých států, řídí se tyto vztahy právem československým“. Na první pohled se zdá, že rozhodné právo pro posouzení, zda mezi manžely vůbec společné jmění manželů vzniká, je třeba řešit dle právního řádu státu, jejichž jsou příslušníky. Naproti tomu § 5 ZMPS stanoví, že „věcná práva k nemovitostem i věcem movitým se řídí, pokud v tomto zákoně nebo ve zvláštních předpisech není stanoveno jinak, právem místa, kde věc je“. Aby úvahy o tom, které právo bude rozhodné pro posouzení právních poměrů ohledně nabyté nemovitosti, byly kompletní, je nutno zmínit ještě ustanovení ZMPS o právu rozhodném pro závazková práva (zejména § 9 a 10), dle kterých by se s největší pravděpodobností s ohledem na konkrétní závazkový vztah dovozovalo, že závazková práva týkající se jak nabytí nemovitosti, tak vzniku dluhu povinného manžela, se řídí právním řádem České republiky. Otázkou je, které z výše uvedených nastíněných řešení je řešením správným a jakým právním řádem se budou řídit právní vztahy vzniklé mezi manžely a dále právní vztahy mezi věřitelem zadluženého manžela a manželkou povinného. Ke správnému zodpovězení nastíněných otázek je pak nutno zaměřit se na výše uvedená ustanovení blíže.

Řešení de lege lata

Uvažovaná ustanovení paragrafů 9 a 10 ZMPS vedou k určení tzv. *obligacího statutu, tedy rozhodného práva, kterým se řídí závazkový právní vztah s mezinárodním prvkem*.⁵ Pro smlouvy týkající se nemovitostí pak ZMPS ve svém § 10 odst. 2 písm.

b) konkrétně stanoví, že se budou řídit právem místa, kde je nemovitost. Toto rozhodné právo je důležité především pro určení vzájemných práv a povinností mezi stranami závazku, věcněprávní účinky smlouvy se však již budou řídit podle tzv. věcného statutu, který upravuje ZMPS v již zmíněných paragrafech 5 a 6. Pro určení věcného statutu je zde stanoven hraniční určovatelský⁶ polohy věci (v námi uvažovaném případě nemovitosti), avšak pod podmínkou, že ZMPS nebo zvláštní předpis nestanoví jinak. Takovým ustanovením je právě ustanovení § 21 odst. 1 ZMPS, které stanoví, že pro majetkové vztahy manželů je rozhodné právo státu, jehož jsou manželé příslušníky, v případě rozdílné státní příslušnosti je rozhodné právo české. Tento závěr je nepřímým podpořen i rozsudkem Nejvyššího soudu⁷, kde sice skutkový stav neumožnil Nejvyššímu soudu aplikovat zahraniční právní řád, Nejvyšší soud však pro úplnost dodal, že aplikace zahraničního právního řádu dle § 21 odst. 1 ZMPS by byla možná v případě, že by bylo prokázáno, že manželé mají občanství tohoto cizího státu. Podporu tomuto závěru je možno rovněž nalézt v Pokorného komentáři k ZMPS, kde autor ve svém vysvětlení k § 5 ZMPS uvádí stručně, že majetkové vztahy mezi manžely se však řídí ustanovením § 21 ZMPS⁸. Takto nastíněná konstrukce ale vede k závěru, že zatímco podnikající čeští občané (případně podnikající cizinci s rozdílnou státní příslušností) budou podléhat ve svých majetkových vztazích českému právu (a tedy i § 143 OZ), podnikající manželé se stejnou státní příslušností z cizího státu tomuto režimu podléhat nebudou. Zatímco tedy v prvním případě bude nemovitost nabytá nepodnikajícím manželem, která byla nabyta za trvání manželství do společného jmění manželů, exekučně postižitelná⁹, ve druhém případě tomu tak již být nemusí, pokud rozhodné právo pro majetkové vztahy manželů obdobu SJM nekonstruuje a případně stanoví, že i za trvání manželství nabývají manželé majetek do výlučného vlastnictví. Důsledkem tohoto závěru je pak skutečnost, že v případě manželů (cizinců) se stejnou státní příslušností musí soudní exekutoři při provádění exekuce zkoumat, zda právní řád cizího státu rozhodný pro úpravu majetkových vztahů mezi manžely předpokládá vznik zvláštního majetkového společenství, které by bylo obdobou českého společného jmění manželů. Teprve na základě rozboru právní úpravy tohoto cizího práva bude možno učinit závěr, zda lze takto nabytou nemovitost exekučně postihnout.

³ Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁴ Zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů.

⁵ KUČERA, Z. *Mezinárodní právo soukromé*. 7. vydání. Brno – Plzeň: nakladatelství Doplněk a Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2009, s. 300.

⁶ Tj. kritérium, které vede k určení rozhodného práva.

⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 2011, sp. zn. 22 Cdo 5267/2008.

⁸ POKORNÝ, M. *Zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním: Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 28.

⁹ Pro české občany se však otevírá možnost zúžení rozsahu SJM v souladu s ustanovením § 143a OZ, pro cizince s rozdílnou státní příslušností pak platí tyto podmínky na základě § 21 odst. 2 ZMPS rovněž.

Řešení de lege ferenda

Tyto komplikace by pak od 1. ledna 2014 měl do značné míry odstranit nový zákon o mezinárodním právu soukromém¹⁰ (dále jen „ZMPS 2014“). ZMPS 2014 totiž ve svém § 49 odst. 3 uvádí, že *majetkové poměry manželů se řídí právem státu, ve kterém mají oba manželé obvyklý pobyt; jinak právním řádem státu, jehož jsou oba manželé občany*. Při selhání obou výše uvedených kritérií má být použito právo české. Výše uvedený problém tak tedy odpadne alespoň u cizinců, kteří podnikají v České republice a mají zde i obvyklý pobyt. Použití hraničního určovatele obvyklého pobytu odpovídá moderním trendům v mezinárodním právu soukromém, kde obvyklý pobyt nahrazuje hraniční určovatel státního občanství s ohledem na zvyšující se mobilitu obyvatelstva.¹¹ Pro úplnost je třeba dodat, že rozhodným kritériem pro určení věcného statutu je podle § 69 ZMPS 2014 poloha věci, opět však v případě, že v ZMPS 2014 nebo zvláštním právním předpise není stanoveno jinak.

Pojem obvyklý pobyt

Problém může nastat v souvislosti s použitím kritéria obvyklého pobytu pro určení rozhodného práva pro majetkové poměry manželů (v úvahu připadá situace, kdy jeden z manželů žije v České republice a druhý bude předstírat pobyt např. ve Slovenské republice ve snaze vyhnout se aplikaci kritéria obvyklého pobytu, a to za účelem dosažení aplikace kritéria společného státního občanství). Otázku obvyklého pobytu osoby tak bude nutno posuzovat především s ohledem na kvalitu pobytu osoby na určitém území. Obvyklý pobyt je možno považovat za takový pobyt, kdy se osoba na území určitého státu obvykle zdržuje a tím buduje své sociální vazby a uspokojuje potřeby, které z takového pobytu vznikají. Pouhá přítomnost na území určitého státu nestačí. Určitou inspiraci pro osvětle-

ní tohoto pojmu je pak možno hledat v rozsudku¹² Soudního dvora EU (dále jen „SDEU“), jenž zde vyložil pojem obvyklého pobytu, který byl použit v čl. 8 odst. 1 nařízení Brusel IIa¹³. V daném případě se jednalo o obvyklý pobyt dítěte, většina kritérií je však použitelná obecně. Pojmem „obvyklý pobyt“ je dle SDEU třeba vykládat tak, že se jedná o místo, kde dochází k určité sociální a rodinné integraci dané osoby – přitom je třeba zohlednit mj. délku, četnost, případně okolnosti takového pobytu, důvody takového pobytu, státní příslušnost dané osoby či její jazykové znalosti. Závěrem je nutno dodat, že kritérium společného obvyklého pobytu obou manželů nemusí vždy vést k určení českého práva. V případě, že kritérium společného obvyklého pobytu manželů selže, vrací se celý problém na začátek, neboť následně by se právní poměry mezi manželé řídily právním řádem státu, jehož jsou oba manželé občany.

Evropská úprava de lege ferenda

Mezinárodní snaha o širší unifikaci kolizních norem pro úpravu majetkových poměrů manželů vycházela v minulosti v podstatě výlučně ze strany Haagské konference mezinárodního práva soukromého. Odtud vzešla i Úmluva ze 14. března 1978 o právu použitelném na majetkový režim manželů (dále jen „Úmluva 1978“)¹⁴. Tato úmluva platí od roku 1992 pouze mezi Francií, Nizozemskem a Lucemburskem.¹⁵

V budoucnu se však dá očekávat úprava majetkových poměrů manželů ze strany Evropské unie. Komise Evropských společenství vydala již v roce 2006 Zelenou knihu, která se předběžně zabývala mj. možnostmi kolizní úpravy v oblasti majetkových poměrů v manželství.¹⁶ V tomto dokumentu bylo několikrát odkázáno i na Úmluvu 1978. Po letech přípravných prací byl konečně vypracován návrh nového nařízení¹⁷, který byl publikován dne 16. 3. 2011.

¹⁰ Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém.

¹¹ Kromě ZMPS 2014 pak např. i Haagský protokol o právu rozhodném pro vyživovací povinnost z roku 2007, který je součástí nařízení Rady (ES) č. 4/2009 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností a další normy.

¹² Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 2. 4. 2009 ve věci C-523/07.

¹³ Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003, o soudní příslušnosti, uznání a výkonu rozsudků ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti.

¹⁴ Další informace k této úmluvě jsou na stránkách Haagské konference mezinárodního práva soukromého: http://www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.status&cid=87#mem.

¹⁵ Úmluvu podepsaly navíc Rakousko a Portugalsko.

¹⁶ Dokument ze dne 17. 7. 2006 pod označením KOM (2006) 400.

¹⁷ Návrh nařízení Rady o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech majetkových poměrů v manželství pod označením KOM (2011) 126.

Nové nařízení by mělo majetkové poměry v manželství upravovat poměrně široce – kromě určení rozhodného práva by mělo rovněž určovat soudní příslušnost pro řízení, která se budou týkat majetkových poměrů v manželství, a dále upravovat otázku uznání a výkonu rozhodnutí v těchto věcech. Majetkové poměry v manželství by pak měly být definovány v čl. 2 nového nařízení jako „souhrn všech pravidel týkajících se majetkových vztahů mezi manžely navzájem a vůči třetím osobám“. Nařízení samo by však ze své působnosti mělo vylučovat některé otázky jako např. vyživovací povinnost, společné podnikání manželů, způsobilost k manželství či povahu věcných práv vztahujících se k majetku a zveřejňování těchto práv (čl. 1 návrhu).

V oblasti rozhodného práva je pak v návrhu nového nařízení respektována autonomie vůle manželů. Nařízení by mělo ve svém čl. 16 dávat manželům a budoucím manželům na výběr několik právních řádů, kterým mohou tyto podříditi své majetkové poměry. Rozhodujícími kritérii je zde obvyklé společné bydliště, a to buď obou manželů, nebo jednoho z nich, případně státní příslušnost jednoho z manželů. V případě, že manželé tuto volbu neučiní, mají být majetkové poměry podřízeny v první řadě právu státu, v němž mají manželé nebo budoucí manželé první obvyklé bydliště po sňatku. Na druhém místě by případně nastoupilo právo státu, jehož státní příslušnost měli oba manželé v době uzavření manželství. Poslední možností je pak právní řád státu, k němuž mají oba manželé nejúžší vazby, a to s přihlédnutím ke všem okolnostem, především pak s přihlédnutím k místu svatebního obřadu. Manželé mohou v kterémkoli okamžiku manželství změnit rozhodné právo, avšak pouze za podmínky, že novým rozhodným právem je právní řád státu, jehož občanství má v okamžiku volby jeden z manželů nebo kde má v okamžiku volby jeden z manželů obvyklé bydliště. Změnu je možno učinit nejen *pro futuro*, ale i zpětně, v takovém případě však změna nemá vliv na platnost aktů učiněných podle dřívějšího práva ani na práva třetích osob z něj odvozená. Rozhodné právo určené podle nového nařízení by se mělo vztahovat na celý majetek manželů. Rozhodným právem může být i právo nečlenského státu. Nové nařízení by mělo vylučovat zpětný a další odkaz.

Závěr

Možnost exekučně postihovat majetek manželů – cizinců je třeba dle současné právní úpravy posuzovat zejména dle právního řádu, jehož jsou oba manželé příslušníci. Problém by měl být částečně odstraněn s účinností nového zákona o mezinárodním právu soukromém a procesním, kdy primárním hraničním určovatelem pro určení rozhodného práva pro právní poměry manželů má být obvyklý pobyt obou manželů. Nová právní úprava by měla být výhledově doplněna novým nařízením Rady, které bude blíže upravovat kritéria pro určení rozhodného práva pro majetkové poměry mezi manžely, kdy primární určovatel bude opět obvyklé společné bydliště manželů. Lze shrnout, že cílem nových právních norem je docílit toho, aby právní řád rozhodný pro právní poměry mezi manžely odpovídal prostředí, kde manželé nejčastěji pobývají a jsou ekonomicky aktivní. Tento přístup povede rovněž k posílení zásady legitimního očekávání věřitelů, kteří obvykle počítají s tím, že na právní poměry mezi jeho smluvními partnery se bude aplikovat právní řád státu jejich pobytu a ekonomické aktivity.

Seznam literatury:

- KUČERA, Z. *Mezinárodní právo soukromé*. 7. vydání. Brno - Plzeň: nakladatelství Doplněk a Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2009, s. 300.
- Návrh nařízení Rady o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech majetkových poměrů v manželství pod označením KOM (2011) 126.*
- POKORNÝ, M. *Zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním: Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 28.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 2011, sp. zn. 22 Cdo 5267/2008.*
- Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 2. 4. 2009 ve věci C-523/07.*

UZNÁNÍ A VÝKON ROZHODNUTÍ VE SVĚTLE NOVÉHO UNIJNÍHO NAŘÍZENÍ O VÝŽIVNÉM

JUDr. Ing. Zdeněk Kapitán, Ph.D. Úvod

ředitel Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí,
vysokoškolský učitel Akademie Sting, o. p. s.,
odborný asistent Právnické fakulty Masarykovy
univerzity v Brně

Mgr. Martina Círbusová

doktorandka Katedry občanského práva
Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně,
zaměstnankyně Úřadu
pro mezinárodněprávní ochranu dětí

Cílem tohoto příspěvku je poukázat na základní změny, které pro oblast uznání a výkonu při vymáhání výživného přináší nařízení Rady (ES) č. 4/2009 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovací povinnosti, dále poukázat na důvody a souvislosti vzniku tohoto nařízení a zejména na jeho základní systémové srovnání s ostatními prameny právní regulace přeshraničního vymáhání výživného. Tento příspěvek představuje problematiku s přihlédnutím k praxi Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí jako ústředního orgánu České republiky pro oblast vymáhání výživného nejen podle zmíněného nařízení, ale také podle jiných multilaterálních právních nástrojů.

Nárůst počtu právních vztahů s mezinárodním prvkem a s tím spojené přeshraniční právní spory jsou jedním z důvodů neustálé progresy předpisů upravujících zejména uznání a výkon rozhodnutí, a to jak v Evropském justičním prostoru ve věcech civilních, tak v rámci snah Haagské konference mezinárodního práva soukromého. V současné době podléhá uznání a výkon soudních rozhodnutí úpravě v několika různých právních předpisech. Tyto prameny právní úpravy lze rozdělit podle původu do tří větších skupin na vnitrostátní, mezinárodní a unijněprávní (do 30. 11. 2009 komunitární). Tento příspěvek se pokouší všechny zasadit do kontextu jejich původu a cílů a má ambici poskytnout základní metodologii pro práci s nimi. Vlastnímu obsahu nařízení Rady (ES) autoři č. 4/2009 by věnovali rádi samostatný prostor a poskytli tak určitou nadstavbu tohoto základního pojednání.

II. Vývoj a typologie pramenů regulujících přeshraniční vymáhání výživného

Institucionalizace přeshraničního vymáhání výživného má svou velmi dlouhou tradici.¹ Subjekty, které se bez přímé státní intervence podílely na výkonu právní pomoci v oblasti přeshraničního vymáhání výživného, pracovaly za stavu bezsmluvní reciprocity, tedy stavu, kdy mezi dotčenými státy neexistovala prakticky žádná společná mezinárodně-smluvní úprava této problematiky. Tento stav se zásadním způsobem změnil v roce 1956, kdy byla v New Yorku podepsána Úmluva o vymáhání výživného v cizině. Jedná se o velmi stručnou multilaterální smlouvu, která zakládá mechanismus mezinárodní justiční spolupráce v oblasti přeshraničního vymáhání výživného založený na kooperaci tzv. odesílajících a přijímajících orgánů.

Další vývojové stádium přeshraničního vymáhání výživného představuje kodifikace této problematiky v mezinárodních smlouvách vzniklých z činnosti Haagské konference mezinárodního práva soukromého. V roce 1958 vznikla na její půdě první mezinárodní smlouva, která zakotvila společný rámec uznávání a výkonu cizozemských rozhodnutí ve věcech výživného. U prvních dvou haagských „výživových“ úmluv (tedy úmluv z let 1958 a 1973) je zjednodušení procesu přeshraničního vymáhání výživného založeno především na omezených důvodech pro odepření uznání rozhodnutí z jiného smluvního státu. Pokud jde o proces vlastního uznání a posléze také o výkon rozhodnutí, odkazují uvedené haagské úmluvy na vnitrostátní právní úpravu státu, kde má k uznání a výkonu dojít.

Problematika přeshraničního vymáhání výživného se přirozeně nevyhnula ani unifikaci v rámci evropské integrace. Opatření v oblasti justiční spolupráce v civilních věcech (zahrnující i vzájemné uznání a výkon rozhodnutí) při vzniku Evropského hospodářského společenství nebyla zahrnuta do pravomocí Společenství. Členské státy byly vázány pouze zjednodušením formalit pro potřeby vzájemného uznávání a výkonu. Justiční spolupráce tak byla vyhrazena regulací mezinárodních smluv,² jež byly v podmínkách fungování Evropského (hospodářského) společenství nazývány smlouvami subsidiárními. Až díky Amsterodamské smlouvě (podpis 2. října 1997, vstup v platnost 1. května 1999) dochází k zařazení justiční spolupráce do rámce prvního pilíře Evropské unie. Tím došlo také k založení pravomoci regulovat tyto otázky pomocí pramenů sekundárního komunitárního práva. Jednoznačným přínosem tohoto posunu bylo zejména zjednodušení a urychlení procesu změn právních předpisů. Na základě ustanovení čl. 65 písm. a) Smlouvy o založení Evropského společenství (dnes čl. 81 Smlouvy o fungování Evropské unie) bylo v oblasti justiční spolupráce vydáno krom jiného také nařízení Rady (ES)

č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech jako dosud nejdůležitější právní předpis v oblasti uznávání a výkonu cizozemských rozhodnutí uvnitř Evropské unie. Díky své relativní univerzalitě věcné působnosti tento předpis pokrýval také problematiku uznávání rozhodnutí ve věcech vyživovacích.

Kompetenční boom v oblasti regulace mezinárodní justiční spolupráce v Evropské unii akceleroval – jak se lze domnívat – i akutní potřebu rozvoje nástrojů v gesci Haagské konference mezinárodního práva soukromého. Diskuse, jež byly na toto téma vedeny, se týkaly nejen zefektivnění vlastních podmínek vzájemného uznávání rozhodnutí, ale především problematiky určování práva rozhodného pro vyživovací povinnost (což byla oblast v unifikačních snahách dosud nereflektovaná) a také prohloubení vzájemné justiční spolupráce. Výsledkem řady kontroverzních jednání i diplomaticko-politických kompromisů byl dne 23. listopadu 2007 vznik dvou zásadních mezinárodních smluv – haagské Úmluvy o mezinárodním vymáhání výživného k dětem a dalších druhů vyživovacích povinností a Protokolu o právu rozhodném pro vyživovací povinnosti. Ani jedna z těchto mezinárodních smluv nevstoupila prozatím v platnost (kvůli nedostatečnému počtu ratifikujících států), pouze Protokol je mezi většinou členských států Evropské unie závazný v režimu tzv. prozatímního uplatňování.^{3,4}

Aktuální unijní regulaci přeshraničního vymáhání výživného představuje avizované nařízení Rady (ES) č. 4/2009, které vstoupilo v plném rozsahu v platnost 18. června 2011. Ke slovu tak nově přichází zvláštní právní nástroj, který reguluje problematiku vymáhání výživného jako specifického soukromoprávního nároku.

Pro potřeby tohoto příspěvku je vhodné uvést přehled pramenů regulujících problematiku přeshraničního vymáhání výživného a zavést pro větší přehlednost a instruktivnost následující zkratky:

- **NVÚ 1956** – newyorská Úmluva o vymáhání výživného v cizině ze dne 20. 6. 1956 (publikována v č. 33/1959 Sb.)
- **HVÚ 1958** – haagská Úmluva o uznávání a vykonatelnosti rozhodnutí o vyživovací povinnosti k dětem ze dne 15. 4. 1958 (publikována v č. 14/1974 Sb.)
- **HVÚ 1973** – haagská Úmluva o uznávání a výkonu rozhodnutí o vyživovací povinnosti ze dne 2. října 1973 (publikována v č. 132/1976 Sb.)
- **HVÚ 2007** – haagská Úmluva o mezinárodním vymáhání výživného na děti a dalších druhů vyživovacích povinností vyplývajících z rodinných vztahů ze dne

¹ V tuzemských podmínkách spadá do roku 1930, kdy byla založena tehdejší Společnost pro mezinárodněprávní ochranu mládeže v republice Československé, předchůdkyně Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí.

² K tomu viz VAŠKE, V. Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007. Str. 3 – 5. ISBN 978-80-7179-614-5.

³ Jedná se o institut podle čl. 218 Smlouvy o fungování Evropské unie (bývalý čl. 300 Smlouvy o založení Evropského společenství).

⁴ V širších souvislostech k tomu viz také SEHNÁLEK, D., TUROŇOVÁ, J. Nařízení o výživném a postavení mezinárodních smluv v Evropské unii. Právník, 2010, ročník 149, č. 3, str. 233 – 250. ISSN 0231-6625.

Tabulka:
Přehled pramenů
regulujících
přeshraniční
vymáhání
výživného.
Zdroj: Autoři.

PŘEDPIS	PUBLIKACE	PŘEDMĚT ÚPRAVY				
		MEZINÁRODNÍ PRAVOMOC (PŘÍSLUŠNOST)	PRÁVO ROZHODNÉ		UZNÁNÍ A VÝKON	MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE
			KOLIZNÍ ÚPRAVY	VĚCNÁ ÚPRAVA		
SLOUPEC 1	SLOUPEC 2	SLOUPEC 3	SLOUPEC 4	SLOUPEC 5	SLOUPEC 6	SLOUPEC 7
NYÚ 1956	Č. 33/1959 SB.	—	—	—	—	•
HVÚ 1958	Č. 14/1974 SB.	—	—	—	•	—
ZMPS	Č. 97/1963 SB.	•	•	—	•	•
HVÚ 1973	Č. 132/1976 SB.	—	—	—	•	—
BRUSEL I	(ES) Č. 44/2001	•	—	—	•	—
ENV	(ES) Č. 4/2009	•	•	—	•	•
HVÚ 2007	ÚŘ. V. EU, L 192/51	—	—	—	•	•
PROTOKOL	ÚŘ. V. EU, L 331/19	—	•	—	—	—

23. listopadu 2007 (publikována v Úředním věstníku Evropské unie, č. L 192/51)

- **Protokol** – haagský Protokol o právu rozhodném pro vyživovací povinnosti ze dne 23. listopadu 2007 (publikován v Úředním věstníku Evropské unie, č. L 331/19)
- **nařízení Brusel I** – nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
- **ENV** – nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovací povinnosti
- **ZMPS** – zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, v platném znění

Všechny uvedené předpisy se vztahují k problematice přeshraničního vymáhání výživného, a to buď jako specializované nástroje (s ohledem na zvláštní vymezení své věcné působnosti), nebo jako obecné právní předpisy, které se použijí subsidiárně s ohledem na skutečnost, že nejsou v některých případech splněna kritéria působnosti nástrojů specializovaných. Je třeba zdůraznit, že všechny tyto předpisy představují platné české právo (tedy právní úpravu platnou v České republice). Jak je patrné z prezentovaného přehledu pramenů, oblast uznání a výkonu cizích rozhodnutí podléhá úpravě v předpisech různého původu; při jejich výběru a aplikaci je třeba zohlednit pravidla pro řešení aplikační přednosti a vzájemných vztahů vnitrostátního práva, mezinárodních smluv a předpisů práva Evropské unie.⁵

O vztazích všech uvedených pramenů mnohé napovídá jejich název, doba vzniku i původ. K tomu, aby jejich vztahy byly vyřešeny beze zbytku, by byla potřebná jejich detailní obsahová analýza, pro kterou rozsah tohoto příspěvku neposkytuje dostatečný prostor. Stejně tak k úplnosti kontextu chybí zohlednění dvoustranných smluv o právní pomoci, kterými je Česká republika vázána. S ohledem na větší komplexnost úprav v multilaterálních nástrojích ve srovnání s bilaterálními smlouvami se na tomto místě lze pro jednoduchost smířit se závěrem, že by multilaterální nástroj v případě kolize s dvou-

strannou smlouvou nabyt vrchu podle principu přednosti na základě maximální efektivity, respektive maximální výhodnosti.

Následující text se pokouší – s naznačenými limity – vzájemné vztahy uvedených pramenů přeshraničního vymáhání výživného objasnit. Jejich základní charakteristiku představuje tabulka s názvem Přehled pramenů regulujících přeshraniční vymáhání výživného.

Z přehledu obsaženého v předchozí tabulce jsou zřejmé některé zásadní okolnosti:

1. Unifikované právo přeshraničního vymáhání výživného nepředstavuje věcnou úpravu problematiky, tj. neupravuje ani hmotněprávní nároky, ani vlastní procesní regulaci (sloupec 5), nejedná se tedy o přímou metodu regulace soukromoprávních vztahů s mezinárodním prvkem.
2. Těžiště unifikovaných úprav přeshraničního vymáhání výživného spočívá v regulaci procesu uznání a výkonu (sloupec 6) rozhodnutí a jiných titulů vztahujících se k vyživovací povinnosti, proto je této problematice věnována pozornost v samostatné kapitole tohoto příspěvku.
3. Předmět regulace je často v případě různých nástrojů odlišný (sloupce 3 až 7). Z toho plyne, že nástroje lze v určitých případech vzájemně kombinovat, tedy že nejsou nutně ve vzájemném obsahovém rozporu. Tak lze například kombinovat NYÚ 1956 s pozdějšími haagskými nástroji. Nebo HVÚ 2007 lze současně použít s Protokolem (což je ostatně principem Protokolu, který se zpravidla vztahuje k nějaké již existující mezinárodní smlouvě, kterou modifikuje pro specifické situace).⁶
4. ZMPS koliduje z hlediska věcné působnosti se všemi prameny. Ten se však jako vnitrostátní úprava použije pouze subsidiárně, tedy na otázky, které mezinárodně-smluvní nebo unijní nástroje neupravují. Pokud nějakou otázku tyto nástroje upravují, pak je použití ZMPS vyloučeno podle principu aplikační přednosti mezinárodních smluv⁷ a podle principu primátu práva Evropské unie.

⁵ KUČERA, Z. Mezinárodní právo soukromé. 7. vydání. Brno – Plzeň: Doplněk – Aleš Čeněk 2009. Str. 413. ISBN 978-80-7380-171-7.

⁶ S ohledem na právně-politická a zejména dogmatická hlediska je pro futuro očekávána odlišná členská základna pro HVÚ 2007 a odlišná pro Protokol.

⁷ Podle čl. 10 a 10a Ústavy České republiky.

5. Předpisů unijního práva se nelze dovolávat přímo ve vztahu k nečlenským státům Evropské unie. Z této jednoduché právně-aplikační zásady plyne, že unijní předpisy (nařízení Brusel I a ENV) jsou způsobilé nahradit předchozí (haagské) nástroje jen mezi ostatními členskými státy Evropské unie. Tak například ve vztahu k Ukrajině je ze strany České republiky nadále používána HVÚ 1973, kdežto ve vztahu k sousednímu Polsku se používá ENV.
6. Pokud dochází ke kolizi multilaterálních nástrojů s ohledem na skutečnost, že se překrývá rozsah jejich věcné působnosti, pak se přednostně použije principiálně ten pramen, který je pozdější. Tak například mezi smluvními státy navzájem nahrazuje pozdější HVÚ 1973 starší HVÚ 1958, pozdější ENV nahrazuje HVÚ 1973 atd.

III. Exkurs k problematice uznání a výkonu⁸

Uznání cizích rozhodnutí a následně jejich výkon, který znamená použití donucení proti osobám a nucený zásah do jejich majetku na základě aktu cizího státu, nejsou procesy na území jiného státu snadné a jsou vázány na splnění řady podmínek.⁹ Smyslem uznání cizího rozhodnutí je přiznat mu stejné právní účinky jako mají rozhodnutí tuzemská. Výkon soudních rozhodnutí je pak nejen výsledkem úspěšného prosazení subjektivního práva, ale také projevem státní svrchovanosti.¹⁰ Výkon cizozemského rozhodnutí předpokládá uznání, v řadě případů mu ale ještě předchází tzv. prohlášení vykonatelnosti, neboli exequatur.

Mezi tehdejšími členskými státy Evropského hospodářského společenství byl již bruselskou Úmluvou o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech ze dne 27. září 1968 (přímou předchůdkyní nařízení Brusel I) zakotven model procesu uznání a výkonu založený na třech relativně nezávislých, přesto však podmíněných fázích tohoto procesu¹¹ – na uznání, prohlášení vykonatelnosti a výkonu rozhodnutí. Ačkoliv ve své době tento model – zejména s proklamovaným principem vzájemně automaticky uznávaných rozhodnutí – představoval jistě velmi progresivní úpravu netypickou pro tehdejší multilaterální nástroje regulace mezinárodní justiční spolupráce, dnes jej lze považovat za překonaný. K jeho zjednodušení ostatně směřují tendence při regulaci Evropského justičního prostoru ve věcech civilních už více než deset let. Prakticky každý další předpis

se snaží o zjednodušení této procedury (například zakotvením evropského exekučního titulu, evropského platebního rozkazu či evropského řízení o drobných nárocích); nutno podotknout že pokud jde o reflexi těchto nástrojů v praxi, je jejich používání prakticky nulové a povědomí o jejich používání minimální.

Ve vztazích mezi členskými státy Evropské unie je pro uznání a výkon rozhodnutí ve věcech civilních použitelné primárně nařízení Brusel I.¹² I ono, jak plyne z předchozího textu, je postaveno na uvedeném třífázovém modelu:

IIIa. Fáze uznání

Pro uznání podle nařízení Brusel I platí, že pro rozhodnutí vydaná v jednom členském státě není nutné v druhém členském státě zahajovat zvláštní řízení a jsou uznána pouhým přihlédnutím soudů, a to do doby, než se stane splnění podmínek pro uznání sporné; jinými slovy řečeno, členské státy Evropské unie uznávají svá civilní rozhodnutí navzájem v zásadě automaticky. Důvody pro neuznání cizího rozhodnutí uvádí nařízení Brusel I taxativním výčtem v člancích 34 a 35, přičemž každý z odpíracích důvodů je možné uplatnit pouze na návrh. Uznání rozhodnutí zakládá překážku věci rozsouzené.

IIIb. Fáze prohlášení vykonatelnosti

Článek 38 nařízení Brusel I reguluje institut prohlášení vykonatelnosti, neboli exequatur. Podle tohoto ustanovení bude rozhodnutí vydané v jednom členském státě, které je v tomto státě vykonatelné, vykonáno v jiném členském státě poté, co zde bylo na návrh kterékoliv zúčastněné strany prohlášeno za vykonatelné. Předpokladem prohlášení vykonatelnosti je tedy návrh zúčastněné strany a vykonatelnost rozhodnutí ve státě původu. Rozhodnutí podléhá přezkumu pouze po formální stránce, nikoliv ve věci samé. Adaptační ustanovení § 68c ZMPS umožňuje společné podání návrhu na prohlášení vykonatelnosti a návrhu na výkon rozhodnutí. Rozhodnutí je dle čl. 41 nařízení Brusel I vykonatelné, jsou-li splněny formální náležitosti předepsané v ustanoveních článků 53 a 54. Nařízení Brusel I reguluje specifický proces exequaturního řízení – toho se totiž až do vydání prohlášení vykonatelnosti povinný neúčastní. Proti prohlášení vykonatelnosti lze podat odvolání, které lze odůvodnit pouze taxativními důvody,

⁸ Pro historický přehled regulace uznání a výkonu viz TICHÝ, L. Základy uznání cizích soudních rozhodnutí v českém a evropském právu. Acta Universitatis Carolinae: Iuridica 1 – 2. Praha : Univerzita Karlova, 1995. Str. 15 a násl. ISSN 0323-0619.

⁹ KUČERA, Z., citované dílo, str. 410.

¹⁰ BOHŮNOVÁ, P., KAPITÁN, Z. Systém uznání a výkon cizích soudních rozhodnutí. Právní fórum, 2008, ročník 5., č. 6, str. 228 a násl. ISSN 1214-7966.

¹¹ Tamtéž.

¹² Podrobnější popis systému uznání a výkonu podle nařízení Brusel I viz in KAPITÁN, Z. Evropský justiční prostor ve věcech civilních. Část VI. Uznání a výkon rozhodnutí podle nařízení Rady (ES) č. 44/2001. Právní fórum, 2005, ročník 2., č. 7, str. 241 a násl.

a to stejnými, pro které nelze uznat rozhodnutí ve smyslu již zmíněných článků 34 a 35 nařízení Brusel I.¹³

IIIc. Fáze výkonu

Ustanovení čl. 38 nařízení Brusel I stanoví základní formální předpoklad pro výkon rozhodnutí vydaného soudem jednoho členského státu v členském státě druhém, a to prohlášení vykonatelnosti tohoto rozhodnutí.¹⁴ Zmíněné ustanovení je sice nadepsáno slovem „výkon“, což by mohlo vzbuzovat dojem, že nařízení Brusel I upravuje celý výkon rozhodnutí. Ten však podléhá, včetně opravných prostředků, vnitrostátnímu právu státu místa výkonu. Nařízení Brusel I upravuje pouze prohlášení vykonatelnosti.¹⁵

Z hlediska systémového je nutno na tomto místě připojit zásadní poznámku. Nařízení Brusel I je z hlediska časového ve vztahu mezi členskými státy Evropské unie lex posterior ve vztahu k oběma starším haagským úmluvám (tedy HVÚ 1958 a HVÚ 1973). Je však třeba si uvědomit, že nařízení Brusel I, jak již bylo uvedeno, má v zásadě univerzální věcnou působnost na celou oblast soukromého práva, kdežto haagské úmluvy jsou věcně specializované. Obě zmíněné haagské úmluvy upravují zejména podmínky pro uznání rozhodnutí, avšak vlastní proces uznání a na něj navazující výkon ponechávají vnitrostátním předpisům. Pokud tedy má být cizozemské rozhodnutí uznáváno v České republice, řídí se důvody uznatelnosti haagskou úmluvou, zbývající otázky pak ZMPS. Podle subsidiárně použitelné vnitrostátní úpravy provedené v § 63 ZMPS nabývá cizí rozhodnutí v České republice účinnosti, jestliže nabylo podle potvrzení příslušného cizího orgánu právní moci a bylo uznáno českými orgány; české vnitrostátní mezinárodní právo soukromé tedy exequatorní řízení nezná. Aplikace pozdějšího nařízení Brusel I tak v praxi představuje formálně složitější proces, a proto i v praxi Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí je v souladu se zásadou dispoziční požadován v řízeních,¹⁶ na něž se nevztahuje aplikace ENV, postup podle

haagských úmluv jako postup efektivnější a procesně ekonomičtější.¹⁷ Toto řešení je přitom v souladu s nařízením Brusel I, jež v sobě obsahuje možnost použití speciálních multilaterálních smluv.^{18, 19}

Pro řešení vztahu mezi nařízením Brusel I a ENV je třeba poukázat rovněž na další okolnost, jež má zásadní vliv pro řešení vztahu ENV a dřívějších nástrojů regulace přeshraničního vymáhání výživného. ENV upravuje dva typy procesů uznání:

1. Proces bez prohlášení vykonatelnosti – postupem podle oddílu 1 kapitoly IV ENV – určený pro rozhodnutí vydaná v členském státě, jež je vázán Protokolem. Tento zjednodušený proces, ve kterém vypadlo exequatorní řízení a který velmi usnadňuje i samotný proces uznání a výkonu, je jedním z hlavních přínosů ENV.
2. Proces s prohlášením vykonatelnosti – postupem podle oddílu 2 kapitoly IV ENV – určený pro rozhodnutí vydaná v členském státě, jež není vázán Protokolem.²⁰ Tento proces zachovává exequatorní řízení, tedy trojfázový proces uznání a výkonu způsobem velmi podobným tomu, který plyne z nařízení Brusel I, jak byl výše popsán.

IV. Zvláštnosti aplikace ENV ve vztahu k ostatním nástrojům

ENV představuje úpravu, která je velmi široká (vztahuje se k pravidlům mezinárodní příslušnosti, určování práva rozhodného, uznání a výkonu i mezinárodní justiční spolupráce) a přitom úzce specializovaná (týká se „pouze“ problematiky výživného).

Kompetenční právní základ ENV byl dán čl. 61 písm. c) Smlouvy o založení Evropského společenství (dnes čl. 67 odst. 2

¹³ V tuzemských podmínkách k tomu viz i náleží Ústavního soudu ze dne 25. dubna 2006 ve věci sp. zn. I. ÚS 709/05 in Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 41, ročník 2006, str. 163 a násled.

¹⁴ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009. Str. 3014. ISBN 80-7179-739-1.

¹⁵ K tomu viz rozsudek Soudního dvora ze dne 4. února 1988 v případě Horst Ludwig Martin Hoffmann proti Adelheid Krieg, věc 145/86.

¹⁶ Tento přístup podporuje rovněž Schlosserova zpráva; tak viz Report on the Convention on the Association of the Kingdom of Denmark, Ireland and the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland to the Convention on jurisdiction and the enforcement of judgments in civil and commercial matters and to the Protocol on its interpretation by the Court of Justice, Úřední věstník Evropských společenství, č. C 59/71, bod 240.

¹⁷ Viz k tomu například FIALOVÁ RÁČILOVÁ, A. in ŠÍNOVÁ, R. a kol. Řízení ve věcech rodinněprávních v České republice, Slovenské republice a Německu a jejich aktuální problémy. 1. vydání. Praha : Leges, 2010. ISBN 978-80-87212-50-9. Str. 331 – 337.

¹⁸ Tak viz čl. 71 odst. 2 nařízení Brusel I.

¹⁹ Viz také Vaške, V., citované dílo, str. 17, marg. č. 38, či BURGSTALLER, A., NEUMAYR, M. Internationales Zivilverfahrensrecht. Kapitel 31. EuGVO – Verordnung über die gerichtliche Zuständigkeit und Vollstreckung von Entscheidungen in Zivil- und Handelssachen. Art. 59 – 76, Anhänge, Normen und Stichwortverzeichnis. Wien : Orac, 2002. ISBN 978-3-7007-5104-5. Str. 20, marg. č. 4.

²⁰ Mimo Dánska, které se tradičně nepodílí na legislativě týkající se Evropského justičního prostoru ve věcech civilních, se nepoužije Protokol na základě výjimky plynoucí ze zvláštního postavení podle čl. 1 a 2 Protokolu o postavení Spojeného království a Irsku připojeného ke Smlouvě o Evropské unii a ke Smlouvě o založení Evropského společenství rovněž na Spojené království [viz k tomu i čl. 3 rozhodnutí Rady (ES) č. 2009/941/ES].

Smlouvy o fungování Evropské unie). Primárním cílem ENV je zlepšení vymahatelnosti práva a posílení spolupráce mezi členskými státy v oblasti vyživovací povinnosti.²¹

Jednou ze zásadních změn, kterou ENV přináší, je široké pojetí věcné působnosti na nároky výživného. Tu stanovuje čl. 1 odst. 1 ENV na vyživovací povinnost vyplývající z rodinných vztahů, rodičovství, manželství nebo švagrovství (tedy nikoliv pouze na vyživovací povinnost k nezletilým dětem).

Územní působnost nařízení je dána pro všechny členské státy Evropské unie vyjma Dánska. Z toho plyne, že se nařízení použije pouze pro vztahy mezi uvedenými státy navzájem. Ve vztahu k ostatním státům se tedy primárně použijí „haagské“ nástroje.

Ve vztahu mezi státy, pro něž je ENV závazné, však existuje celá řada více či méně složitých otázek týkajících se přednostní aplikace ENV.

Mezi jednodušší právně-aplikační vztahy lze zařadit ty, které jsou v ENV regulovány výslovně. Podle úpravy v ENV lze – v případě aplikace ENV v České republice – zjednodušeně říci, že:

- v rozsahu své věcné působnosti ENV nahradilo nařízení Brusel I,²²
- ve vztahu mezi členskými státy Evropské unie navzájem ENV vylučuje starší mezinárodně-smluvní nástroje.²³

V současné době nevyvolává žádnou kolizi ani vztah ENV k HVÚ 2007, neboť tato mezinárodní smlouva, jak již bylo zmíněno, prozatím nevstoupila v platnost. Protokol, jenž je v současné době uplatňován prozatímně, nevyvolá pravděpodobně žádný aplikační problém ani do budoucna, poněvadž ENV při určování práva rozhodného pro vztahy z vyživovacích povinností ve svém čl. 15 nemá žádnou vlastní úpravu, ale odkazuje na úpravu v Protokolu (to je ostatně důvodem, proč je Protokol prozatímně uplatňován).

Druhou velkou skupinu, o poznání problematičtější, představují právně-aplikační vazby vyplývající z přechodných ustanovení ENV. Ačkoliv by se mohlo zdát, že cílem přechodných ustanovení je pouze řešení časových souvislostí aplikace právní úpravy, je třeba při bližším prozkoumání problému dospět k závěru, že situace je mnohem složitější, poněvadž velmi úzce souvisí také se šíří věcné působnosti ENV ve srovnání s dosavadními předpisy.

Velmi jednoduchá je situace v případech, kdy je vydáno rozhodnutí týkající se vyživovací povinnosti v řízení, jež bylo

zahájeno po 18. červnu 2011, tedy po vstupu ENV v platnost v celém rozsahu. Pro takové případy je na místě použití ENV beze zbytku. Problematické jsou však případy „starých rozhodnutí“, tj. případy, kdy (1.) rozhodnutí bylo vydáno sice po vstupu ENV v platnost, ale na základě řízení, jež bylo zahájeno před vstupem ENV v platnost, nebo (2.) rozhodnutí bylo vydáno před vstupem ENV v platnost.

Přechodné ustanovení je v ENV obsaženo ve třech odstavcích ustanovení čl. 75 ENV.²⁴

V čl. 75 odst. 1 ENV je obsaženo pravidlo, podle kterého má být nařízení použito pouze na řízení zahájená, soudní smíry schválené nebo uzavřené a veřejné listiny vystavené po dni jeho použitelnosti, tedy po 18. 6. 2011. Pravidlo je logické z hlediska zažitých pravidel intertemporality práva. Je ještě doplněno pravidlem, podle kterého je toto základní pravidlo podmíněno výjimkami následujících dvou odstavců.

Vcelku bez problémů je přechodné ustanovení podle čl. 75 odst. 3, podle kterého mají podle pravidel ENV postupovat při realizaci mezinárodní justiční spolupráce justiční orgány u všech návrhů a žádostí podaných od 18. června 2011. Ode dne účinnosti právní normy má být na vztah jí regulovaný použita tato norma – ústřední orgány budou poskytovat spolupráci podle nových, vyšších standardů ENV, i když bylo rozhodnutí, jež se týká vyživovací povinnosti, vydáno před 18. 6. 2011, nebo v řízení zahájeném před tímto datem. Tím není žádný subjekt soukromého práva jakkoliv krácen na svých právech.

Složitější situace nastává v případě přechodného ustanovení obsaženého v čl. 75 odst. 2 ENV, podle kterého se má postupovat při uznání rozhodnutí podle procedur ENV v případě:

- rozhodnutí, která byla vydána v členských státech před dnem 18. 6. 2011 a u kterých se od tohoto dne vyžaduje uznání a prohlášení vykonatelnosti;
- rozhodnutí, která byla vydána ode dne 18. 6. 2011 v řízeních zahájených před tímto dnem, jestliže tato rozhodnutí pro účely uznání a výkonu spadají do působnosti nařízení Brusel I.

V předchozím textu byla zmínka o tom, že – alespoň v podmínkách České republiky – je ve srovnání s principy trojfázového bruselského exequaturního uznávacího řízení výhodnější postupovat podle haagských mechanismů odkazujících z velké části na použití vnitrostátního mezinárodního práva soukromého. Lze tedy legitimně položit otázku, zda za situace, kdy to nařízení Brusel I výslovně dovoľovalo, lze i podle ENV pro tato „stará“ rozhodnutí postupovat podle staré procesně ekono-

²¹ K tomu viz HERBOCZKOVÁ, J. Nařízení Rady (ES) č. 4/2009 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovací povinnosti. Právo a rodina, 2009, ročník 11., č. 4, str. 13 – 17. ISSN 1212-866X.

²² Tak čl. 68 odst. 1 ENV.

²³ Tak čl. 69 odst. 2 ENV.

²⁴ K textu tohoto ustanovení bylo vydáno corrigendum, a to Opravou nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností ze dne 18. 5. 2011.

mičtější úpravy. Podle názoru autorů tomu tak je a pro zmíněná rozhodnutí lze použít starší haagské mechanismy. V prvé řadě tento závěr podporuje všeobecně přijímaný princip zákazu pravé zpětné působnosti. Za situace, kdy oprávněný subjekt podával návrh na stanovení výživného v době, kdy ENV ještě neplatilo, měl legitimní očekávání, že bude moci při následném uznání a výkonu postupovat podle v té době platných haagských mechanismů. ENV, ačkoliv je prozatím nejrozsáhlejší unifikovanou úpravou přeshraničního vymáhání výživného, vede podle praktických zkušeností spíše k materiálnímu zhoršení procedury vzájemného uznávání rozhodnutí. Lichost argumentu o retroaktivitě nelze snadno smést ze stolu s tím, že uznání a výkon jsou procesními vztahy, které nastávají až podáním návrhu. Bezesporu to v principu platí, nicméně smyslem uznání cizího rozhodnutí je přenos hmotněprávních účinků rozhodnutí z jednoho státu do státu jiného. Tento přenos a tím i vymahatelnost hmotněprávního nároku je změnami podmínek pro uznání významně ovlivňována.

Vedle těchto dogmatických argumentů uvedený závěr podporuje i interpretace čl. 75 odst. 2 písm. a) ENV, v němž je obsaženo i pravidlo, že u rozhodnutí „vyžaduje uznání a prohlášení vykonatelnosti“. S přihlédnutím k jiným jazykovým verzím nařízení²⁵ lze dospět k závěru, že ono vyžadování je podmíněno subjektivním požadavkem (postojem) oprávněného, takže pokud nebude oprávněný vyžadovat exequatur, nebude použito ENV.

V. Shrnutí

Cílem tohoto příspěvku bylo poskytnout přehled právní regulace přeshraničního vymáhání výživného. Primárně se stať věnovala řešení vztahu pramenů. Pro jejich vzájemnou interakci platí dva základní principy; první z nich vychází z logických argumentů pro interpretaci práva a je to princip *lex posterior derogat legi priori*. Pozdější multilaterální úpravy přeshraničního vymáhání výživného ruší úpravy dřívější. Tento princip je však třeba – s ohledem na členství České republiky v Evropské unii – modifikovat ještě principem dalším, který lze nepřesně shrnout jako princip zákazu použití ujiní úpravy mimo Evropskou unii. Tato základní pravidla pro řešení vztahu pramenů platí tehdy, pokud jejich vztah není upraven výslovně. Někdy výslovná úprava jen opakuje zmíněná pravidla, jiný volí řešení jiné – například podle zásady maximální výhodnosti (efektivity); tak tomu je v případě vztahu nařízení Brusel I a haagských nástrojů (podle čl. 71 nařízení Brusel I).

Z hlediska nejaktuálnější praxe je důležitý závěr, že pro některá „starší“ rozhodnutí lze použít při uznání a výkonu dosavadní haagské nástroje, tedy HVÚ 1973, resp. HVÚ 1958.

Tento příspěvek si nekladl za cíl vyřešit všechny variety reálných vztahů, měl ambici poskytnout vhled do problematiky

a především upozornit na to, co nového přináší nové evropské nařízení o výživném do aplikační praxe.

Seznam literatury:

- BOHŮNOVÁ, P., KAPITÁN, Z. *Systém uznání a výkon cizích soudních rozhodnutí*. Právní fórum, 2008, ročník 5, č. 6, str. 228 a násl. ISSN 1214-7966.
- Burgstaller, A., Neumayr, M. *Internationales Zivilverfahrensrecht. Kapitel 31. EuGVO – Verordnung über die gerichtliche Zuständigkeit und Vollstreckung von Entscheidungen in Zivil- und Handelssachen. Art. 59 – 76, Anhänge, Normen und Stichwortverzeichnis*. Wien : Orac, 2002. ISBN 978-3-7007-5104-5.
- DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 80-7179-739-1.
- FIALOVÁ RÁČILOVÁ, A. in ŠÍNOVÁ, R. a kol. *Řízení ve věcech rodinněprávních v České republice, Slovenské republice a Německu a jejich aktuální problémy*. 1. vydání. Praha: Leges, 2010. ISBN 978-80-87212-50-9. Str. 331 – 337.
- HERBOCZKOVÁ, J. *Nařízení Rady (ES) č. 4/2009 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovací povinnosti*. Právo a rodina, 2009, ročník 11., č. 4, str. 13 – 17. ISSN 1212-866X.
- KAPITÁN, Z. *Evropský justiční prostor ve věcech civilních. Část VI. Uznání a výkon rozhodnutí podle nařízení Rady (ES) č. 44/2001*. Právní fórum, 2005, ročník 2., č. 7, str. 241 a násl. ISSN 1214-7966.
- KUČERA, Z. *Mezinárodní právo soukromé*. 7. vydání. Brno – Plzeň: Doplněk – Aleš Čeněk 2009. ISBN 978-80-7380-171-7.
- ROZEHNALOVÁ, N., TÝČ, V., ZÁLESKÝ, R. *Vybrané problémy mezinárodního práva soukromého v justiční praxi*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita. 1997. ISBN 80-210-1570-5.
- SEHNÁLEK, D., TUROŇOVÁ, J. *Nařízení o výživném a postavení mezinárodních smluv v Evropské unii*. Právník, 2010, ročník 149, č. 3, str. 233 – 250. ISSN 0231-6625.
- SCHLOSSER, P. *Report on the Convention on the Association of the Kingdom of Denmark, Ireland and the United Kingdom of Great, Britain and Northern Ireland to the Convention on jurisdiction and the enforcement of judgments in civil and commercial matters and to the Protocol on its interpretation by the Court of Justice*, Úřední věstník Evropských společenství, č. C 59/71.
- TICHÝ, L. *Základy uznání cizích soudních rozhodnutí v českém a evropském právu*. Acta Universitatis Carolinae: Iuridica 1 – 2. Praha : Univerzita Karlova, 1995. ISSN 0323-0619.
- VAŠKE, V. *Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-614-5.

²⁵ Například v anglickém textu je použit obrat „are requested“, v německém „wird beantragt“, ve francouzském „sont demandées“.

ROZVRH VÝTĚŽKU DRAŽBY NEMOVITOSTI PO NOVELE EXEKUČNÍHO ŘÁDU A ZÁKONA O STŘETU EXEKUCÍ

Mgr. et Mgr. Viktor Fojt I. Úvod
advokát

Nejvyšší soud svými usneseními v návaznosti na zákon č. 286/2009 Sb. účinný od 1. listopadu 2009, kterým byl novelizován exekuční řád, a zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí, s konečnou platností mění zavedenou praxi soudních exekutorů, z nichž velká část doposud postupovala při rozvrhu výtěžku dražby nemovitosti i po zmíněných novelách podle doslovného výkladu ustanovení § 337c občanského soudního řádu. Na základě tohoto postupu byli věřitelé, kteří byli do dražby přihlášení a nesvědčil pro ně žádný z důvodů uvedených v odst. 1 písm. a)-e), uspokojováni v poslední šesté skupině. Tam byli zařazováni ze strany soudních exekutorů, kteří prováděli dražbu, i do dražby přihlášené pohledávky vymáhané v jiných exekucích, v rámci nichž byl vydán exekuční příkaz na prodej nemovitosti, avšak již nebylo zřízeno exekutorské zástavní právo, které by těmto pohledávkám zajistilo umístění ve třetí skupině. Podle názoru Nejvyššího soudu, který byl vyjádřen v usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 3121/2011, ze dne 17. července 2012, a v usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 3755/2011, ze dne 26. července 2012, je ovšem třeba vzít nově v potaz novelu exekučního řádu a novelu zákona č. 119/2001 Sb. účinnou od 1. listopadu 2009, resp. ustanovení § 14 a 15 tohoto zákona, ve kterých je řešen střet exekucí souběžně postihujících stejné nemovitosti povinného. Podle těchto ustanovení se provede ta exekuce, která byla nejdříve nařízena, a ostatní se ohledně této věci přerušují, přičemž ovšem pohledávkám z přerušovaných exekucí zůstává po přihlášení do provádění exekuce zachováno pořadí této pohledávky. Výsledkem je zařazení těchto přihlášených pohledávek do třetí rozvrhové skupiny, kde je navíc pro jejich

pořadí rozhodující den doručení návrhu na nařízení exekuce soudnímu exekutorovi, tudíž mohou být leckdy uspokojovány z rozvrhu výtěžku dražby i před pohledávkou oprávněného, k jejímuž uspokojení se dražba provádí. Soudní exekutoři tak již nemusí zřizovat na nemovitostech exekutorská zástavní práva jenom za tím účelem, aby jimi vymáhaná pohledávka byla zařazena v prováděné dražbě do třetí rozvrhové skupiny.

V usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 3121/2011, a v usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 3755/2011, jsou použity tytéž argumenty podporující výklad, že zákon č. 119/2001 Sb. v aktuálním platném znění je třeba aplikovat i na střet exekucí prováděných soudními exekutory, ačkoli ustálená judikatura Nejvyššího soudu před novelou tohoto zákona zastávala přesně opačný postoj. V tomto článku pak bude představen druhý z těchto judikátů, kde se Nejvyšší soud musel navíc ještě vypořádat s dovolacím důvodem tvrdícím, že není možno zaměňovat instituty pořadí pohledávky a její skupina a že přihlášené pohledávky z přerušených exekucí si tedy mají zachovávat pouze pořadí v rámci šesté skupiny.

II. Skutkový základ sporu

Dle § 337c odst. 1 o. s. ř. se podle výsledků rozvrhového jednání z rozdělované podstaty uspokojují pohledávky postupně podle těchto skupin:

- pohledávky nákladů řízení vzniklých státu v souvislosti s prováděním dražby, nové dražby nebo další dražby,
- pohledávky z hypotečních úvěrů nebo části těchto pohledávek sloužící ke krytí jmenovité hodnoty hypotečních zástavních listů,
- pohledávka oprávněného, pohledávka toho, kdo do řízení přistoupil jako další oprávněný, pohledávky zajištěné zástavním právem a náhrada za věcná břemena nebo nájemní práva s výjimkou těch, o nichž bylo rozhodnuto, že prodejem nemovitosti v dražbě nezaniknou,
- pohledávky nedoplatků výživného,
- pohledávky daní a poplatků, pojistného na veřejném zdravotní pojištění a pojistného na sociální zabezpečení, pokud nebyly uspokojeny podle písmena c),
- ostatní pohledávky.

V daném případě podle tohoto ustanovení postupovala i soudní exekutorka a usnesením o rozvrhu rozhodla tak, že se z rozdělované podstaty uspokojí přihlášené pohledávky v tomto pořadí:

- V první skupině pohledávka soudní exekutorky na náhradu nákladů exekuce.
- Do druhé skupiny nenáležela žádná z přihlášených pohledávek.
- Ve třetí skupině pohledávka oprávněného, když datum rozhodné pro její pořadí bylo 3. června 2009, kdy byl podán návrh na nařízení exekuce. Jako druhá až devátá

ve pořadí byly ve třetí skupině zařazeny pohledávky zástavních věřitelů, když rozhodující pro jejich pořadí bylo datum doručení exekučního příkazu o zřízení exekutorského zástavního práva k nemovitostem příslušnému katastrálnímu pracovišti, resp. data 29. března 2010 až 10. září 2010. Pohledávka poslední v pořadí byla uspokojena pouze částečně, protože rozdělovaná podstata byla tímto vyčerpána.

- Do čtvrté ani páté skupiny nenáležela žádná z přihlášených pohledávek.
- Do šesté skupiny byly zařazeny čtyři pohledávky dalších přihlášených věřitelů, včetně pohledávky odvolatelky a jedné další pohledávky, která byla poté soudem zařazena do třetí skupiny, protože šlo o přihlášené pohledávky z přerušených exekucí. Okolností rozhodnou pro pořadí v této skupině bylo datum doručení přihlášené pohledávky do prováděné dražby.

Proti tomuto usnesení o rozvrhu podala odvolatelka odvolání, ve kterém mimo jiné tvrdila, že k vymození její pohledávky byla nařízena exekuce dne 28. května 2009. Soudní exekutor vymáhající její pohledávku vydal dne 26. června 2009 exekuční příkaz, ve kterém zvolil způsob provedení exekuce prodejem nemovitostí povinné. V mezidobí však doručila katastrálnímu úřadu exekuční příkaz na nemovitosti soudní exekutorka, a tím se dostala na první místo v pořadí pro provedení exekuce. Odvolatelka tedy přihlásila svou pohledávku do dražby prováděné soudní exekutorkou, a to dne 14. října 2009. V té době byl na příslušném č. LV zapsán jediný exekuční příkaz a odvolatelka tudíž nepocítovala žádnou obavu z dobytosti své pohledávky. Při rozvrhovém jednání pak ale zjistila, že byla zřízena další exekutorská zástavní práva a takto zajištěné pohledávky byly uspokojeny přednostně před její pohledávkou. K této situaci došlo dle jejích slov na základě novely exekučního řádu, zákonem č. 286/2009 Sb. účinným k 1. listopadu 2009, která zavedla institut exekutorského zástavního práva. Stejný zákon ale novelizoval i § 14 a 15 zákona č. 119/2001 Sb., na základě nichž mělo být dle odvolatelky dovozeno, že její pohledávka se uspokojí ve třetí skupině jako první v pořadí, přičemž nárok odvolatelky by tak byl zcela uspokojen. Navrhla proto napadené usnesení soudního exekutora zrušit.

Odvolací soud odvolatelce vyhověl tím, že napadené usnesení změnil tak, že dvě pohledávky (pohledávka odvolatelky, pro jejíž pořadí je rozhodnou okolností datum podání návrhu na nařízení exekuce ze dne 27. května 2009, a pohledávka dalšího věřitele, pro jejíž pořadí je rozhodnou okolností datum podání návrhu na nařízení exekuce ze dne 19. října 2009), k jejichž vymození byl vydán soudními exekutory exekuční příkaz na nemovitosti, zařadil ze šesté skupiny do skupiny třetí, kde zaujmul první a třetí místo v pořadí, mezi něž se vklínila pohledávka oprávněného v prováděné exekuci.

Proti tomuto rozhodnutí se dovolali dva zástavní věřitelé, na které se již při takto rozvržené podstatě nedostalo. Dovolatelé poukazovali na konstantní judikaturu Nejvyššího soudu

ohledně zákona č. 119/2001 Sb., podle níž se tento zákon na střet exekucí soudních exekutorů nevztahuje. V případě, že by se vztahoval, pak odvolací soud dle jejich názoru zaměňoval dva rozdílné instituty, a to pořadí pohledávky a rozvrhovou skupinu. Nejvyšší soud ČR se ovšem ztotožnil s názorem odvolacího soudu a obě dovolání jako nedůvodné zamítl.

III. Usnesení Nejvyššího soudu

Dovolací soud se nejdříve vyjádřil k prvnímu argumentu dovolatelů, tedy k tvrzení neaplikovatelnosti zákona 119/2001 Sb. při střetu exekucí nařízených soudem a prováděných soudním exekutorem. Předmětem úpravy obsažené v tomto zákoně je dle dovolatelů postup soudů v případech souběhu výkonu rozhodnutí nařízeného a prováděného soudem nebo exekuce nařízené soudem a prováděné soudním exekutorem na straně jedné, s exekucí daňovou, případně správní na straně druhé. Tento názor měl být dle dovolatelů podpořen i konstantní judikaturou Nejvyššího soudu. Nejvyšší soud v předmětném usnesení ovšem s tímto názorem nesouhlasí a poukazuje na zákon č. 286/2009 Sb., kterým byl s účinností od 1. listopadu 2009 změněn exekuční řád, zmíněný zákon č. 119/2001 Sb., občanský soudní řád a některé další zákony, a jímž byly v důsledku těchto změn dřívější výklady Nejvyššího soudu překonány.

Ustanovení § 130 odst. 3 exekučního řádu ve znění účinném právě od 1. listopadu 2009 zní následovně: „Jsou-li exekucemi prováděnými podle tohoto zákona i výkonem rozhodnutí prováděným podle občanského soudního řádu postiženy tytéž věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty, postupuje se podle zákona, kterým se stanoví pravidla pro případy sou-

běžně probíhajících výkonů rozhodnutí.“ Jazykovým výkladem potom Nejvyšší soud dovozuje, že zákon 119/2001 Sb. je třeba aplikovat i v situaci, jsou-li tytéž nemovitosti postiženy dvěma či více exekucemi podle exekučního řádu, nikoli pouze při souběhu výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí podle občanského soudního řádu s exekucí prodejem nemovitosti podle exekučního řádu. Pro tento závěr pak dle soudu svědčí i argumenty uvedené v důvodové zprávě k návrhu zákona č. 286/2009 Sb.¹ Závěr, že na souběh exekucí podle exekučního řádu je třeba aplikovat zákon č. 119/2001 Sb., zastává i odborná literatura.² Byly-li tedy exekučními příkazy vydanými podle exekučního řádu postiženy tytéž nemovitosti povinné, je třeba na souběh těchto exekucí aplikovat zákon č. 119/2001 Sb., ve znění účinném od 1. listopadu 2009.³

Dovolací soud ve světle tohoto závěru plynule přistupuje k druhému argumentu dovolatelů ohledně nesprávné interpretace institutů skupina a pořadí pohledávek, s nimiž ope-ruje § 337c o. s. ř.

Podle § 14 odst. 1 zákona č. 119/2001 Sb. postihují-li exekuce souběžně stejné nemovitosti povinného, provede se ta exekuce, která byla nejdříve nařízena, a řízení v ostatních exekucích se ohledně této věci dnem právní moci jejich nařízení přerušují. Podle odst. 2 tohoto ustanovení se pořadí nařízení exekuce podle odstavce 1 řídí dnem, kdy příslušnému katastrálnímu úřadu a) bylo doručeno usnesení, jímž soud nařídil výkon rozhodnutí prodejem nemovitostí, b) byl doručen exekuční příkaz vydaný soudním exekutorem, c) byl doručen exekuční příkaz vydaný správcem daně. Toto pravidlo určení pořadí se tedy uplatní pouze pro účely stanovení pořadí rozhodného pro určení, která z exekucí bude prováděna a která se přeruší. Pro pořadí pohledávek k uspokojení v rozvrhu se vychází z § 15 zákona č. 119/2001 Sb.

¹ Podle důvodové zprávy k návrhu zákona č. 286/2009 Sb. „navrhované znění § 130 odst. 3 exekučního řádu řeší postup při souběhu exekuce a výkonu rozhodnutí, resp. případ, kdy v rámci těchto řízení byly postiženy tytéž majetkové hodnoty a odkazuje na postup podle zákona č. 119/2001 Sb.“. Nejvyšší soud dále odkazuje v důvodové zprávě na bod 3 ke změně § 14 odst. 5 zákona č. 119/2001 Sb. a na bod 4 až 7 ke změně § 16 a 16a citovaného zákona.

² Srov. Kasíková, M. a kol.: Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2. vydání, Praha 2010, str. 457 – výklad k § 130 odst. 3 exekučního řádu, podle kterého „podřízení střetu exekucí prováděných podle exekučního řádu zákonu č. 119/201 Sb., které přinesla novela č. 286/2009 Sb., vyřešilo mnohačetné výkladové obtíže při dosavadní aplikaci pravidel daných v o. s. ř. pro střety výkonů rozhodnutí“.

³ Podle čl. II bodu I. přechodných ustanovení k novele exekučního řádu není-li dále stanoveno jinak, použije se exekuční řád ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona i pro řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona; právní účinky úkonů, které v řízení nastaly přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, zůstávají zachovány.

Podle tohoto paragrafu může oprávněný z exekuce, v níž bylo řízení podle § 14 přerušeno, přihlásit svou pohledávku do prováděné exekuce k uspokojení z rozdělované podstaty, a to nejpozději do zahájení dražebního jednání. Pořadí, které má pohledávka v exekuci, v níž bylo řízení podle § 14 přerušeno, mu při rozvrhu rozdělované podstaty v prováděné exekuci zůstává zachováno.

Z uvedené úpravy podle Nejvyššího soudu vyplývá, že oprávnění z přerušovaných exekucí prodejem nemovitosti se mohou domoci uspokojení své pohledávky prostřednictvím přihlášky pohledávky do probíhající exekuce, přičemž režim je v tomto v zásadě shodný jako pro ostatní přihlášené věřitele, kteří se nepodílí na střetu vykonatelných pohledávek (§ 336f o. s. ř.). Důležité ovšem je, že tyto pohledávky si zachovávají pořadí, které mají v exekuci, jež byla na základě § 14 zákona přerušena. Pořadí pohledávky oprávněného v přerušovém exekučním řízení se pak řídí v návaznosti na § 69 exekučního řádu ustanovením § 337c odst. 5 písm. a) o. s. ř., přičemž za rozhodující se považuje den, kdy soud (soudnímu exekutorovi) došel návrh na nařízení výkonu rozhodnutí (exekuce). Pro tyto pohledávky se tedy pořadí neodvívá od data přihlášení pohledávky do prováděné exekuce, ale od data doručení návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí (exekuce), pokud dané pohledávce nesvědčí příznivější pořadí z titulu zástavního práva nebo z titulu pohledávky z hypotéčního úvěru.

Dovolací soud do tohoto argumentu ohledně zachování pořadí pohledávek začleňuje ihned i § 337c odst. 1 písm. c), tedy ustanovení týkající se skupin pohledávek, a bez dalšího implicitně dovozuje, že pohledávky z přerušovaných exekucí je třeba považovat z hlediska skupiny za rovnocenné pohledávce oprávněného z prováděné exekuce, a zařadit je tak do třetí skupiny pohledávek. Soud zde postupuje značně zkratkovitě a vůbec se tak nevyrovnává s argumentem dovolatelů, že § 15 zákona č. 119/2001 Sb. se zabývá pouze pořadím pohledávek, nikoli skupinami pohledávek a že odvolací soud nerozlišuje mezi těmito instituty. Dovolací soud pak namísto vyrovnání se s tímto argumentem cituje na podporu svého úsudku komentářovou literaturu: „Zákon č. 119/2001 Sb. oproti OSŘ navíc pro oprávněné přináší výhodu zachování pořadí pohledávky

z exekuce, kterou ze své iniciativy zahájili i pro případ, kdy se přihlásí do rozvrhu rozdělované podstaty získané v jiné exekuci (§ 15 zákona č. 119/2001 Sb.) a jejich pořadí se neodvívá až od okamžiku podání přihlášky.“⁴ Tato citace ovšem znovu poukazuje pouze na pořadí pohledávky, nikoli na její skupinu, ve které má být uspokojena z rozvrhu výtěžku dražby.

IV. Kritika usnesení Nejvyššího soudu

Mám tudíž za to, že závěry Nejvyššího soudu jsou v rozporu se striktním jazykovým výkladem daných ustanovení. V § 15 zákona č. 119/2001 Sb. se mluví pouze o zachování pořadí přerušené exekuce, které poté určuje § 337c odst. 5 o. s. ř. Pořadí je pak podle § 337c odst. 2 o. s. ř. rozhodující pro případ, kdy nelze plně uspokojit všechny pohledávky patřící do téže skupiny. V rámci té které skupiny se tedy pohledávky uspokojí podle pořadí. Závěr, že přihlášená pohledávka věřitele z přerušené exekuce má náleženet do třetí (kam patří mimo jiné pohledávka oprávněného či pohledávky zástavních věřitelů) a nikoli do šesté skupiny, kam spadají ostatní přihlášené pohledávky, není z žádného z těchto ustanovení explicitně dán. Nepovažuji však závěr Nejvyššího soudu za vyložené nesprávný, jen k němu mohl dojít za použití dalších interpretačních metod a především tento závěr řádně odůvodnit.

Pouhé zachování pořadí pohledávek v rámci šesté skupiny by totiž v tomto daném případě odvolatelce nepřineslo kýžený výsledek, ačkoli její návrh na nařízení exekuce byl doručen soudnímu exekutorovi jako úplně první ze všech. Doplatila by tak na to, že její exekutor nezřídil na dražených nemovitostech exekutorské zástavní právo, které by jí zajistilo místo ve třetí skupině pohledávek, kde by pak měla pořadí odvozené od data zřízení exekutorského zástavního práva. Pohledávka odvolatelky a jí podobných tak získala výhodu pořadí v šesté skupině pouze mezi přihlášenými pohledávkami, které sice jsou vykonatelné, ale na jejich vymožení doposud nebyla nařízena exekuce či případně nebyl vydán exekuční příkaz na nemovitosti.

⁴ Kasíková, M. a kol.: Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2. vydání, Praha 2010, str. 457. Nejvyšší soud dále odkazuje i na Kulková, R.: Střety souběžně probíhajících exekucí, Právní rozhledy č. 9, ročník 2002, str. 417-422.

Lze usuzovat, že zákonodárce neměl v zákoně č. 119/2001 Sb. zachováním pořadí pohledávky na mysli soubor o pořadí přerušené exekuce s těmito pohledávkami z poslední rozvrhové skupiny, ale spíše s pohledávkou oprávněného v prováděné exekuci. Zákon č. 119/2001 Sb. totiž se skupinami vůbec nekalkuluje, ty jsou uvedeny až občanském soudním řádu v § 337c odst. 1. V § 14 a 15 zákona je řešen střet prováděné a přerušované exekuce a lze tak usuzovat, že se toto zachování pořadí vztahuje na pořadí právě těchto exekucí.

Uvedený závěr Nejvyššího soudu se zdá pro věřitele i spravedlivý, protože datum doručení návrhu na nařízení exekuce je de facto posledním úkonem věřitele v rámci vymáhání jejich pohledávky, další postup pak spočívá již na jednotlivých exekutorech. Věřitelé by pak mohli být trestáni ztrátou skupiny či pořadí v důsledku toho, že ten který exekutor rychle nevydal a nedoručil exekuční příkaz na prodej nemovitosti či nezřídil exekutorské zástavní právo. Jenom proto, že některý z exekutorů doručil katastrálnímu úřadu exekuční příkaz na nemovitosti dříve, by pak pro ostatní věřitele, k jejichž vymožení mohla být zase dříve nařízena exekuce, automaticky znamenalo, že se buď ocitnou se svými přihlášenými pohledávkami v šesté skupině, nebo pro jejich pohledávky musí být zřízeno exekutorské zástavní právo, které jim zaručí třetí rozvrhovou skupinu, přičemž jejich pořadí ve třetí skupině pak bude odvozeno od data doručení exekučního příkazu o zřízení exekutorského zástavního práva k nemovitostem příslušnému katastrálnímu pracovišti.

Dosavadní praxe přitom také vedla k nechtěnému důsledku, totiž k nadměrnému zřizování exekutorských zástavních práv na nemovitostech, a to jenom proto, aby byly pohledávky jednotlivých věřitelů uspokojovány již ve třetí skupině. Zmíněná novela exekučního řádu a zákona 119/2001 Sb. spolu s určitými závěry Nejvyššího soudu by z tohoto hlediska mohly učinit tuto praxi nadbytečnou, čímž by se ulehčilo jak jednotlivým soudním exekutorům, tak katastrálním úřadům. Nadále by se tedy mělo exekutorské zástavní právo zřizovat v souladu s exekučním řádem pouze tehdy, je-li to účelné.

V. Závěr

Předmětná usnesení Nejvyššího soudu s definitivní platností stanoví, že novelizovaný zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí, se použije i v případech střetu exekucí nařízených soudy a prováděných jednotlivými soudními exekutory, a naopak se již nelze držet opačných závěrů Nejvyššího soudu učiněných před zmiňovanou novelou. Podle tohoto zákona se pak nejenom určí, který ze soudních exekutorů bude provádět dražbu exekučované nemovitosti a které exekuce se ohledně této nemovitosti přeruší, ale především se i stanoví, že pohledávky z přerušovaných exekucí si zachovávají pořadí z přerušované exekuce. Pro toto pořadí je pak rozhodný den, kdy k soudu (soudnímu exekutorovi) došel návrh na nařízení výkonu rozhodnutí (exekuce). Toto pořadí je pak třeba posuzovat při rozvrhu výtěžku dražby dle názoru Nejvyššího soudu nikoli v rámci šesté skupiny, kam spadají přihlášené pohledávky, ale v rámci skupiny třetí spolu s pohledávkou oprávněného z prováděné exekuce. V článku bylo Nejvyššímu soudu vytýkáno, že právě tento poslední argument není v předmětném usnesení vůbec odůvodněn, ačkoli striktní jazykový výklad naznačuje spíše opačný pohled. K tomuto závěru by ale bylo možno se dopracovat prostřednictvím jiných interpretačních metod, které byly v článku krátce nastíněny. Z materiálního hlediska jsou však závěry Nejvyššího soudu dle mého názoru správné, a to nejenom z hlediska spravedlnosti vůči některým věřitelům, ale i z toho důvodu, že by se v důsledku těchto závěrů mohl snížit počet zřizovaných exekutorských zástavních práv na nemovitostech. Ta by pak měla být zřizována pouze tehdy, je-li to účelné, a nikoli pouze proto, aby se věřitel uspokojoval z rozvrhu výtěžku dražby ve třetí rozvrhové skupině.

Použitá literatura:

- usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 3121/2011*
usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 3755/2011
důvodová zpráva k návrhu zákona č. 286/2009 Sb.
Kasíková, M. a kol.: Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád).
Komentář. 2. vydání, Praha 2010.
Kulková, R.: Střety souběžně probíhajících exekucí, Právní rozhledy č. 9, ročník 2002

Z JUDIKATURY NEJVYŠŠÍHO SOUDU ČR

rubriku připravila
Mgr. Vladimíra Medková
exekutorská kandidátka
Exekutorského úřadu Liberec JUDr. Soni Karasové

I. Insolvenční řízení

1. uspokojení ze zajištění

usnesení sp. zn. 29 NSČR 16/2011 ze dne 30. listopadu 2011

k § 192 odst. 2 ins. zák.

Účinky spojené s opožděným přihlášením práva na uspokojení pohledávky ze zajištění se případně mohou pojit jen se zmeškáním lhůty stanovené rozhodnutím o úpadku k přihlášení pohledávek (a s ustanoveními o možných změnách pořadí přihlášených pohledávek) a nikoli se zmeškáním lhůty stanovené v rozhodnutí o úpadku jako součást výzvy (poučení) dle § 136 odst. 2 písm. f/ insolvenčního zákona (aby věřitelé insolvenčnímu správci „neprodleně“ sdělili, jaká zajišťovací práva uplatní na dlužníkových věcech, právech, pohledávkách nebo jiných majetkových hodnotách).

Úprava obsažená v ustanovení § 192 odst. 2 insolvenčního zákona pak věřiteli dovoluje až do přezkoumání jím přihlášené pohledávky, dokud jeho pohledávka není zjištěna nebo účinně popřena, měnit i pořadí přihlašované pohledávky a ustanovení § 184 (ve spojení s § 187) insolvenčního zákona dovoluje přihlášenému věřiteli vzít přihlášku pohledávky nebo část přihlášené pohledávky zpět kdykoli v průběhu insolvenčního řízení.

2. zajištění v insolvenčním řízení a nepoctivý záměr dlužníka

usnesení sp. zn. 29 NSČR 32/2011 ze dne 28. 3. 2012

k § 395, § 192 odst. 2 ins. zák.

Pro posouzení poctivého záměru dlužníka je podstatné, zda nejpozději v době rozhodování insolvenčního soudu o schválení oddlužení je důvod usuzovat, že dlužník se poctivě snaží vypořádat s věřiteli a napravit stav vyvolaný předchozí nehospodárnou (k úpadku vedoucí) správou svého majetku. Přitom není vyloučeno ani to, aby jako dlužníkovy kroky směřující k poctivému vypořádání se s věřiteli zohlednil odvolací soud i jednání dlužníka, které může být (až v odvolacím řízení) i reakcí na důvody usnesení, jímž soud prvního stupně neschválil oddlužení.

Zajištěný věřitel, který zajištěnou pohledávku včas a řádně přihlásil do insolvenčního řízení, aniž se dovolal zajištění, se může dovolat zajištění samostatným podáním (doplněním přihlášky) i později; musí tak ale učinit nejpozději do uplynutí lhůty určené mu insolvenčním zákonem ke změně pořadí přihlášené pohledávky (srov. § 192 odst. 2 insolvenčního zákona).

Stane-li se dlužník vlastníkem nemovitostí (zástav) až v průběhu insolvenčního řízení, v době po marném uplynutí lhůty stanovené rozhodnutím o úpadku k přihlášení pohledávek a ustanoveními o možných změnách pořadí přihlášených pohledávek, neznamená to, že by věřitel, který svou pohledávku řádně a včas přihlásil, byl bez dalšího zbaven práva dovolat se zajištění.

Takového věřitele je nutné vyzvat, aby v (procesní) lhůtě k tomu určené sdělil, zda uplatňuje právo na uspokojení ze zajištění a poučit jej, že po marném uplynutí určené lhůty bude mít insolvenční soud za to, že právo na uspokojení pohledávky ze zajištění neuplatnil. Takovou výzvu je povinen vydat insolvenční soud (obecná propadná přihlašovací lhůta se také odvíjí od rozhodnutí insolvenčního soudu).

3. členění pohledávek za dlužníkem v insolvenčním řízení a soudcovské zástavní právo

usnesení sp. zn. 29 NSČR 16/2011 ze dne 30. 11. 2011

k § 136 odst. 2 písm. d/, § 170 a § 173 odst. 2, § 109 odst. 1 písm. b/ a c/ ins. zák., § 338b odst. 2 o.s.ř., § 160 odst. 1 obč. zák.

Pro pohledávky, které věřitelé uplatňují vůči dlužníku podáním přihlášky, platí, že musí existovat (byť dosud nejsou splatné nebo jsou vázány na podmínku, k jejímuž splnění může dojít později) zpravidla ke dni rozhodnutí o úpadku (srov. i § 136 odst. 2 písm. d/, § 170 a § 173 odst. 2 insolvenčního zákona), nejpozději však (není-li s rozhodnutím o úpadku spojeno rozhodnutí o prohlášení konkursu /srov. i § 246 odst. 2 insolvenčního zákona/) ke dni přihlášení provedeného v propadné lhůtě vymezené rozhodnutím o úpadku.

Pohledávky, na které hledí insolvenční zákon jako na přihlášené, ačkoli přihlášeny nebyly, mohou výjimečně vzniknout i později (srov. např. § 237 odst. 4 a § 275 insolvenčního zákona), přičemž jejich kategorizace coby „přihlášených“ je dána povahou věci (mechanismem vzniku těchto pohledávek).

Charakteristickým rysem pohledávek za majetkovou podstatou je, že vznikly nejpozději po vyhlášení moratoria (jež předcházelo zahájení insolvenčního řízení), zpravidla však po zahájení insolvenčního řízení (§ 168 odst. 1 uvozovací věta

insolvenčního zákona) nebo po rozhodnutí o úpadku (§ 168 odst. 2 uvozovací věta insolvenčního zákona). Jejich výčet je taxativní a v insolvenčním řízení se nepřihlašují, nýbrž se uplatňují vůči insolvenčnímu správci pořadem práva tak, jako by insolvenční správce byl v nich dlužníkem (§ 203 odst. 1 insolvenčního zákona).

Zvláštní (výlučné) postavení mají pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou (§ 169 insolvenčního zákona). U těchto pohledávek není podstatné, zda vznikly před nebo po zahájení insolvenčního řízení (jejich výlučnost je dána jejich charakterem). Jejich výčet je rovněž taxativní a v insolvenčním řízení se též nepřihlašují, nýbrž se uplatňují vůči insolvenčnímu správci (srov. opět § 203 odst. 1 insolvenčního zákona).

Zajištění věřitelé (ve shodě s dikcí § 166 insolvenčního zákona) uplatňují své pohledávky přihláškou pohledávky. Právo na uspokojení pohledávky ze zajištění, které by věřitel podle dovolací argumentace „nabyl“ či „získal“ s účinky „extunc“, tedy k okamžiku, který předcházal zahájení insolvenčního řízení, na základě soudního rozhodnutí vydaného až po uplynutí lhůty určené insolvenčním zákonem ke změně pořadí přihlášené pohledávky (po přezkumném jednání), by nemohl přihlásit prostě proto, že již pominula doba k tomu určená. Na základě soudcovského zástavního práva na nemovitostech, které vzniklo (právní mocí soudního rozhodnutí o jeho zřízení) poté, co nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, aniž šlo o případ uvedený v § 41 insolvenčního zákona, nenabývá věřitel právo na uspokojení pohledávky z takového zajištění bez zřetele k tomu, zda návrh na zřízení soudcovského zástavního práva na nemovitostech podal před zahájením insolvenčního řízení nebo v jeho průběhu.

4. nakládání s předmětem leasingu v insolvenčním řízení

rozsudek sp. zn. 29 Cdo 3793/2010 ze dne 28. 3. 2012

k § 18 odst. 3 a § 19 odst. 3 z. o konkursu a vyrovnání

Okamžikem zápisu věci (předmětu leasingu) do konkursní podstaty úpadce přechází právo nakládat s touto věcí na správce konkursní podstaty.

Leasingový nájemce je i po sepsu předmětu leasingu do konkursní podstaty povinen hradit v určených termínech sjednané leasingové splátky; pouze je nehradí osobě, s níž uzavřel leasingovou smlouvu, ale správci konkursní podstaty úpadce, do jehož konkursní podstaty byl předmět leasingu zahrnut. Leasingový nájemce v době, kdy již neměl povinnost hradit leasingové splátky pronajímateli, nebyl vůči němu v prodlení s jejich úhradou.

5. přednost exekuce před prohlášením konkursu

usnesení sp. zn. 29 Cdo 4462/2011 ze dne 26. 1. 2012

k § 1 odst. 2 z. o konkursu a vyrovnání ve znění do 31. 12. 2007

U dlužníka, jenž má movitý či nemovitý majetek přesahující výši (všech) splatných pohledávek, jež mají osvědčovat jeho platební neschopnost (§ 1 odst. 2 věta první ZKV), nestačí k závěru, že dlužník není úhrady těchto pohledávek „schopen“, pouhé zjištění, že dlužník nemá k dispozici dostatek peněžních prostředků. Vyjde-li v konkursním řízení najevo, že pohledávky, jež mají osvědčovat platební neschopnost dlužníka, lze bez obtíží uspokojit výkonem rozhodnutí (exekucí) postižujícím movitý či nemovitý majetek dlužníka, má (musí) to být naopak důvodem pro zamítnutí návrhu na prohlášení konkursu proto, že dlužník k úhradě těchto závazků schopen je.

6. zvýhodnění věřitele

usnesení sp. zn. 5 Tdo 1624/2011 ze dne 11. 1. 2012

k § 223 tr. zák.

Trestný čin zvýhodnění věřitele podle § 223 odst. 1 tr. zák. níku může spáchat jen dlužník v úpadku, který, byť i jen částečně zmaří uspokojení svého věřitele tím, že zvýhodní jiného, ale rovněž svého věřitele. Pokud pachatel přednostně uhradil pracovněprávní pohledávky dlužníkových zaměstnanců, je třeba úhradu těchto pohledávek hodnotit z toho hlediska, zda se jednalo o majetek, který by byl použitelný k uspokojení pohledávky právě toho věřitele, resp. těch věřitelů, jejichž uspokojení tím mělo být alespoň částečně zmařeno, poněvadž ve smyslu § 169 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona jde o pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou, které se uspokojují, není-li v insolvenčním zákoně stanoveno jinak, stejně jako pohledávky za majetkovou podstatou v plné výši kdykoli po rozhodnutí o úpadku (srov. § 168 odst. 3 a § 305 insolvenčního zákona).

II. Judikáty dopadající na exekuční řízení

1. tvrzení rozhodných skutečností a včasnost podání žaloby o zrušení rozhodčího nálezu

rozsudek sp. zn. 23 Cdo 3728/2011 ze dne 9. 5. 2012

k § 32 z. o rozhodčím řízení

Ustanovení § 32 ZŘŘ je významné jen z hlediska posouzení včasnosti podání samotného návrhu na zrušení rozhodčího nálezu. Nemůže představovat omezení procesních práv žalobce doplňovat rozhodující skutečnosti obsahující další důvody zrušení rozhodčího nálezu podle ustanovení § 31 ZŘŘ v průběhu řízení. Omezení pro právo je doplňovat mohou představovat pouze zákonné procesní limity podle občanského soudního řádu (např. koncentrace řízení).

2. seznam přihlášek jako exekuční titul

usnesení sp. zn. 31 Cdo 374/2010 ze dne 14. 3. 2012

k § 45 odst. 2 z. o konkursu a vyrovnání

Podle ustanovení § 45 odst. 2 zákona č. 328/1991 Sb. (ve znění účinném od 1. 5. 2000 do 31. 12. 2007), lze na základě seznamu přihlášek pro zjištěnou pohledávku, kterou úpadce výslovně nepopřel, po zrušení konkursu vést výkon rozhodnutí na úpadcovo jmění, došlo-li ke zrušení konkursu způsobem uvedenými v ustanovení § 44 odst. 1 a 2 uvedeného zákona, takový postup však není možný, došlo-li ke zrušení konkursu způsobem uvedeným v ustanovení § 44 odst. 3 nebo § 44a odst. 1 tohoto zákona.

Pro posouzení, zda seznam přihlášek je po zrušení konkursu exekučním titulem, není zásadně významný důvod zrušení konkursu (že nemusí jít jen o zrušení konkursu po splnění rozvrhového usnesení), lze vedle zrušení konkursu po splnění nuceného vyrovnání (§ 44 odst. 3 ZKV, v rozhodném znění) vyloučit z režimu ustanovení § 45 odst. 2 ZKV (ve znění účinném od 1. května 2000) též případ, kdy se konkurs zrušuje usnesením, kterým odvolací soud změnil nebo zrušil usnesení soudu prvního stupně o prohlášení konkursu (§ 44a odst. 1 ZKV, v rozhodném znění).

3. vypořádání dědictví a odporovatelnost právních úkonů

rozsudek sp. zn. 21 Cdo 4369/2010 ze dne 17. 5. 2012

k § 42a obč. zák., § 175q odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Smyslem žaloby podle ustanovení § 42a občanského zákoníku (tzv. odpůrčí žaloby) je dosáhnout rozhodnutí soudu, kterým by bylo určeno, že je vůči němu neúčinný dlužníkem učiněný právní úkon. Rozhodnutí soudu, kterým bylo odpůrčí žalobě vyhověno, pak představuje podklad k tomu, že se věřitel může na základě titulu způsobilého k výkonu rozhodnutí (exekučního titulu), vydaného proti dlužníku, domáhat nařízení výkonu rozhodnutí (exekuce) postižením toho, co odporovaným (právně neúčinným) právním úkonem ušlo z dlužníkovy majetku, a to nikoliv proti dlužníku, ale vůči osobě, v jejíž prospěch byl právní úkon učiněn.

Určením právní neúčinnosti právního úkonu ve smyslu ustanovení § 42a občanského zákoníku (vyhověním tzv. odpůrčí žalobě) nastává stav tzv. relativní bezúčinnosti dotčeného právního úkonu. Odporovatelný právní úkon nadále zůstává platným právním úkonem a vyvolává (jím sledované) právní následky, avšak v poměrech účastníků se na něj hledí tak, jako kdyby nenastaly jeho účinky. Pouze platný právní úkon může být úspěšně napaden odpůrčí žalobou; případně zjištění o tom, že právní úkon je neplatný, má mimo jiné za následek, že odpůrčí žalobě nemůže být vyhověno.

Dohoda o vypořádání dědictví představuje hmotněprávní úkon, který může (alespoň) jeden z jejích účastníků (jeden z dědiců) učinit v úmyslu zkrátit své věřitele (tím, že nezdedí zůstavitelův majetek ve výši odpovídající jeho dědickému podílu a že proto tento majetek nemůže být použit k uspokojení jeho věřitelů), může jí věřitel s úspěchem odporovat (§ 42a občanského zákoníku). Tím, zda je dohoda o vypořádání dědictví odporovatelným právním úkonem ve smyslu ustanovení § 42a občanského zákoníku, se tedy soud v řízení o dědictví – jak vyplývá z ustanovení § 482 odst. 2 občanského zákoníku – nezabývá.

Byla-li dohoda o vypořádání dědictví schválena pravomocným usnesením soudu, nemůže být soudem ani zrušena postupem podle ustanovení § 99 odst. 3 o. s. ř., ani určena neplatnou rozhodnutím soudu. I když dohoda o vypořádání dědictví nemůže být rozhodnutím soudu, vydaným v řízení podle části třetí Občanského soudního řádu, určena jako neplatný právní úkon, nelze z toho úspěšně dovozovat, že by nemohla být posouzena jako právní úkon, který je právně neúčinný vůči věřitelům účastníka této dohody. Vysloví-li soud pravomocným rozsudkem právní neúčinnost dohody o vypořádání dědictví, nemá (a nemůže mít) to vliv na závaznost rozhodnutí vydaného soudem v řízení o dědictví o schválení dohody o vypořádání dědictví podle ustanovení § 175q odst. 1 písm. c) o. s. ř. a tedy ani na vypořádání dědictví jako takové. Okolnost, že dohoda o vypořádání dědictví nemůže být (dodatečně) rozhodnutím soudu, vydaným v jiném než dědickém řízení, určena jako neplatný právní úkon, pak spíše nasvědčuje závěru, že za odporovatelnou je třeba ve smyslu ustanovení § 42a občanského zákoníku pokládat i takovou dohodu o vypořádání dědictví, která byla oběma (všemi) jejími účastníky uzavřena v úmyslu zkrátit věřitele nebo (alespoň) jednoho z nich. Ten, v jehož prospěch dlužník (jako zůstavitelův dědic) dohodu o vypořádání dědictví uzavřel nebo komu z ní vznikl prospěch, pak musí být „srozuměn“ s tím, že věřitel se může uspokojit

z věcí nebo jiných majetkových hodnot, které zdědil místo dlužníka, popřípadě vymožením peněžité náhrady ve výši odpovídající prospěchu získanému na základě dohody o vypořádání dědictví místo dlužníka.

4. vliv prohlášení o výlučném vlastnictví jednoho z bývalých manželů v dohodě o vypořádání BSM (SJM) na její platnost

*rozsudek sp. zn. 26 Odo 1279/2005 ze dne 24. 7. 2007
k § 150 odst. 1 obč. zák.*

Vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví účastníků dohody je v rámci smluvní autonomie tak široká, že v rámci této dohody lze narovnat i sporná práva ve smyslu § 585 obč. zák. Učiní-li rozvedení manželé předmětem dohody o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví majetek, který je ve výlučném vlastnictví jen jednoho z nich, není tím proto dohoda o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví neplatná.

5. úplatnost jako pojmový znak smlouvy o výkonu funkce statutárního orgánu

rozsudek sp. zn. 29 Odo 994/2005 ze dne 31. 1. 2007

*k § 66 odst. 2 obch. zák. ve znění před novelou
č. 370/2000 Sb.*

*k § 566 odst. 1, § 571 odst. 1 obch. zák. ve znění před
novelou č. 370/2000 Sb.*

Vztah mezi společností a členem statutárního orgánu společnosti při zařizování záležitostí společnosti se řídí přiměřeně ustanoveními o mandátní smlouvě, pokud z jejich ujednání se společností nebo jiných ustanovení tohoto zákona upravujících jejich povinnosti nevyplývá jiné určení práv a povinností. V ustanovení § 566 odst. 1 obch. zák. se stanoví, že mandátní smlouvou se zavazuje mandatář, že pro mandanta na jeho účet zařídí za úplatu určitou obchodní záležitost uskutečněním právních úkonů jménem mandanta nebo uskutečněním jiné činnosti, a mandant se zavazuje zaplatit mu za to úplatu. Z § 566 odst. 1 obch. zák. plyne, že mandátní smlouva je smlouvou, mezi jejíž pojmové znaky patří zaplacení úplaty za výkon činnosti mandatáře. V případě, že není ve sporu prokázáno, že účastníci sjednali dohodu o bezúplatném výkonu funkce statutárního orgánu, je výkon této funkce úplatný.

6. vydržení členského podílu v družstvu

usnesení sp. zn. 29 Cdo 1989/2011 ze dne 10. 5. 2012

k § 134 odst. 1, § 134 odst. 2 obč. zák.

Pouze tehdy, když se držitel chopí členského podílu v družstvu jako celku (popř. takové jeho části, která zakládá plnohodnotný členský poměr), lze uvažovat o tom, že by mohl členský podíl v družstvu vydržet. Plnohodnotný členský poměr v bytovém družstvu přitom - z povahy věci - nemůže založit držba (pouze) práv, která přísluší každému členu družstva a nepřipínají se ke konkrétnímu bytu či nebytovému prostoru, nedojde-li zároveň k chopení se držby individuálních práv a povinností určených stanovami (a nájemní smlouvou) vztahujícími se ke konkrétnímu bytu.

7. promlčení pohledávky podle obchodního zákoníku a uplatnění pohledávky v soudním či rozhodčím řízení, námitka promlčení učiněná ručitelem

rozsudek sp. zn. 29 Cdo 884/2011 ze dne 25. 4. 2012

k § 408 odst. 1 obch. zák.

Ustanovení § 408 odst. 1 obch. zák. stanoví (jen) maximální délku promlčecí doby (deset let ode dne, kdy počala poprvé běžet), a to aniž by s tím, že před jejím uplynutím byla pohledávka uplatněna v soudním nebo rozhodčím řízení, spojoval jakékoli následky pro její běh, a pro případ, že řízení ohledně takové pohledávky bylo zahájeno před uplynutím této lhůty, „zakazuje“ v tomto řízení uplatnit námitku promlčení. Jinými slovy, nejde o to, že by promlčecí doba neuplynula a pohledávka nebyla promlčena, nýbrž o to, že je zde zákonný zákaz v takto zahájeném řízení vznést námitku promlčení.

Z ustanovení § 408 odst. 1 obch. zák. plynoucí nemožnost vznést námitku promlčení hlavním dlužníkem v řízení proti němu vedeném ovšem neznamená, že by ručitele, proti němuž nebylo zahájeno před uplynutím desetileté promlčecí doby soudní nebo rozhodčí řízení, stíhal též zákaz namítnout promlčení jako hlavního dlužníka.

8. promlčení práva odstoupit od smlouvy

rozsudek sp. zn. 30 Cdo 2047/2006 ze dne 16. 1. 2007

k § 48 odst. 1, § 101 obč. zák.

Právo odstoupit od smlouvy je právem majetkovým, promlčuje se v obecné tříleté promlčecí době. Namítne-li dlužník důvodně promlčení tohoto práva věřitele, ke zrušení smlouvy v důsledku odstoupení nedojde.

9. vyznačení doložky právní moci jako nesprávný úřední postup

usnesení sp. zn. 20 Cdo 923/2007 ze dne 26. 9. 2007

k § 13 z. č. 82/1998 Sb.

Vyznačení doložky právní moci na rozhodnutí, které dosud není pravomocné, je nesprávným úředním postupem a stát odpovídá za zákonem stanovených podmínek za škodu, která vznikla, byl-li na základě takto vyznačené doložky právní moci podán návrh na soudní výkon rozhodnutí (srov. rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 8. 7. 1997, sp. zn. 6 Co 704/97, publikovaný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek č. 5, ročník 1998 pod č. 42).

10. předběžné projednání nároku na náhradu nemajetkové újmy a řízení u soudu

rozsudek sp. zn. 30 Cdo 1728/2011 ze dne 23. 5. 2012

k § 15 z. č. 82/1998 Sb., § 104 odst. 2 o.s.ř.

Povinné předběžné projednání nároku u žalované nebrání poškozeným v tom, aby ve lhůtě šesti měsíců ode dne, kdy se dozvěděli o vzniklé nemajetkové újmě, uplatnili svůj nárok žalobou u soudu. Pokud by nárok na náhradu nemajetkové újmy nebyl předběžně projednán u příslušného úřadu, jedná se o odstranitelný nedostatek podmínky řízení, který bude soud řešit postupem podle § 104 odst. 2 o. s. ř., v žádném případě však nemůže žalobcův návrh jako předčasný zamítnout.

KAM KRÁČÍ VÝKLAD EXEKUČNÍHO PRÁVA

Mgr. Jiří Jirásek

exekutorský kandidát
Exekutorského úřadu Praha 9 JUDr. Milana Suchánka

V Komorních listech byl publikován příspěvek JUDr. Stanislava Pazderky, týkající se stanovení nákladů exekuce v případech úspěšné dražby (Stanovení nákladů exekuce před rozvrhovým jednáním, Komorní listy, III/2012). Autor příspěvku přináší argumenty, kterými podpírá svůj právní názor, dle kterého se o nákladech exekuce v případech úspěšné dražby nemovitosti nemá rozhodovat samostatným příkazem k úhradě nákladů exekuce ještě před nařízením rozvrhového jednání, ale přímo až v usnesení o rozvrhu. Tvrdí, že úprava rozhodování o nákladech exekuce při prodeji nemovitostí je svou povahou zvláštní a odchýlnou od stanovení nákladů exekuce dle ustanovení § 88 exekučního řádu. Protože převažující praxe exekutorských úřadů takový postup nepotvrzuje, a je třeba podotknout, že v zásadě ani nepřináší žádných komplikací, pokusím se na názor dr. Pazderky reagovat.

JUDr. Pazderka předně vychází z toho, že příkaz k úhradě nákladů exekuce není monopolní formou pro stanovení nákladů exekuce, neboť exekutor dnes běžně rozhoduje o nákladech řízení při zastavení exekuce usnesením, s tím, že má-li se stát rozhodnutí o nákladech exekuce samostatným exekučním titulem, pak je dokonce takováto forma stanovena jako výlučná. Další důvod pro svá tvrzení spatřuje autor v klíčové úvaze, které pohledávky a v jaké výši budou v rámci rozvrhu uspokojeny, když hodnota jejich uspokojení včetně hodnoty uspokojení pohledávky oprávněného tvoří základ pro výpočet odměny, což v případě vydání příkazu k úhradě nákladů exekuce před vydáním rozvrhového usnesení připomíná dle jeho názoru účtování bez hostinského, když nikde totiž není psáno, že některý z přihlášených věřitelů nepopře úspěšně přihlášenou pohledávku, která tvořila základ pro výpočet odměny soudního exekutora.

Exekuční řád v § 55b stanovuje způsoby rozhodování exekutora. Dle § 55b odst. 1 exekučního řádu postupuje při rozhodování exekutor obdobně podle občanského soudního řádu. Exekutor při rozhodování činí úkony, které v řízení o výkon rozhodnutí přísluší příslušnému soudu prvního stupně. Dle

§ 55b odst. 2 e. ř., nestanoví-li e. ř. jinak, exekutor rozhoduje usnesením, které doručí účastníkům řízení a dalším osobám, o jejichž návrzích a právech a povinnostech rozhoduje. Dle § 55b odst. 3 exekutor rozhoduje bez jednání, nestanoví-li o. s. ř. jinak. Autor příspěvku sice správně podotýká, že v případě zastavení exekuce soudní exekutor rozhoduje o nákladech mezi účastníky usnesením, ale tento způsob rozhodnutí je s ohledem na ukončení exekučního řízení do určité míry specifický a nelze jej srovnávat s rozhodnutím o nákladech exekuce v rámci rozvrhového jednání, a to z několika důvodů.

Nejdříve se pokusím odpovědět na otázku, proč při zastavení exekuce soudní exekutor rozhoduje obdobně podle občanského soudního řádu a ustanovení § 88 exekučního řádu se nepoužije. Předně při rozhodování o povinnosti úhrady nákladů exekuce mezi účastníky a soudním exekutorem není totiž v případě rozhodování o zastavení exekuce jasné, který z účastníků tuto povinnost ponese. Při zastavení exekuce může dojít k situaci, že povinnost úhrady nákladů exekutora může být stanovena i oprávněnému (§ 89 exekučního řádu), což by v případě rozhodnutí formou příkazu k úhradě nákladů exekuce bylo v rozporu s ustanovením § 87 odst. 3 exekučního řádu.

Pokud by zákonodárce tuto možnost v ustanovení § 87 odst. 3 exekučního řádu nevyločil, lze dle mého názoru dovozovat, že by řízení bylo možné zastavit usnesením a o nákladech řízení by bylo rozhodováno samostatným rozhodnutím – příkazem k úhradě nákladů exekuce, který by pak již mohl mít povahu exekučního titulu. Při nemožnosti tohoto postupu pak nelze při zastavení exekuce postupovat jinak než podle obecné úpravy § 271 o. s. ř., dle které, dojde-li k zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí, rozhodne soud o náhradě nákladů, které účastníkům prováděním výkonu rozhodnutí vznikly, podle toho, z jakého důvodu k zastavení výkonu rozhodnutí došlo. Může také zrušit dosud vydaná rozhodnutí o nákladech výkonu rozhodnutí, popřípadě uložit oprávněnému, aby vrátil, co mu povinný na nákladech výkonu rozhodnutí již zaplatil. K tomuto ustanovení občanského soudního řádu je ustanovení § 89 exekučního řádu v poměru *lex specialis*. Z výše uvedeného je dle mého soudu patrné, že při zastavení exekuce může soudní exekutor zrušit a zrevidovat i již vydaná rozhodnutí o nákladech výkonu rozhodnutí.

Pro posuzování nákladů exekuce, které soudnímu exekutorovi vznikly v souvislosti s dražbou, pak lze jednoznačně dovozovat, že ustanovení § 88 je charakteru *lex specialis* a povinnost úhrady nákladů exekuce, které soudnímu exekutorovi vznikly v souvislosti s dražbou, budou hrazeny v rozvrhu vždy z nejvyššího podání, a tudíž půjdou k tíži povinného, který by jinak po zaplacení všech pohledávek obdržel případnou zbylou část nejvyššího podání (*hyperochu*).

O nákladech exekuce pak soudní exekutor rozhodne příkazem k úhradě nákladů exekuce, a to bez nařízení jednání, přičemž si zodpoví otázku, které pohledávky byly do řízení přihlášeny a v jaké části budou tyto v rámci rozvrhu pravděpodobně uspokojeny. Dle takto zjištěných údajů určuje následně základ pro výpočet své odměny v souladu s ustanovením § 5 odst. 3 exekutorského tarifu. Argumentace děláním účtu bez hostinského a nemožnosti změny tohoto rozhodnutí v daném případě neobstojí, neboť při úspěšném popření určité části pohledávek dojde jistě i k popření pohledávky soudního exekutora a bude pak na něm, aby v rozvrhovém usnesení svou odměnu uvedl do souladu s faktickým stavem. A navíc v konečném důsledku je věřiteli, který úspěšně popře pohledávku co do důvodu a výše pravděpodobně jedno, zda popřel pohledávku přiznanou pravomocným příkazem k úhradě nákladů exekuce či jiným pravomocným rozhodnutím.

Pravomocný příkaz k úhradě nákladů exekuce, a tady lze s dr. Pazderkou jen souhlasit, skutečně není definitivním rozhodnutím v otázce nákladů exekuce prodejem nemovitosti a může být dále revokován v rámci odvolacího řízení proti usnesení o rozvrhu, případně v rámci samotného rozvrhového řízení. Závěrem tedy považuji za nutné shrnout, že ustanovení § 87 a § 88 exekučního řádu jsou svojí povahou *lex specialis* a s výjimkou rozhodování o zastavení exekuce nelze v řízení postupovat jinak, než stanoví tato kogentní ustanovení zákona. Argument zvláštní úpravy vyvolané povahou rozvrhu nemá v zákoně opory. Reakce na příspěvek dr. Pazderky nemá být chápána jako zahájení polemiky o poměrně v praxi nekomplikované výkladové otázce, když před námi stojí v souvislosti s významnou novelou exekučního řádu otázky mnohem závažnější.

DISKUSNÍ FÓRUM TŘEŠŤ 2012

Mgr. Martin Hampl
právník Exekutorské komory ČR*

Ve dnech 24. až 25. září 2012 hostil zámecký hotel v Třešti již třetí setkání soudních exekutorů, exekučních soudců, zástupců Ministerstva spravedlnosti a dalších zástupců odborné veřejnosti, jež upoutalo pozornost nejen svatomartinskými hody, ale i tématem, a sice kárnou odpovědností soudního exekutora.

Sotva byli hosté přivítáni prezidentem Exekutorské komory Mgr. Ing. Jiřím Proškem, rozproutila se čilá debata na téma Nečinnost a průtahy v řízení. Jelikož se jedná o statisticky druhý nejčastější kárný skutek, s nímž se potýkají snad všechny složky justice, střetlo se v diskusi mnoho názorů. Proti modifikované a exekutorským stavem léty prověřené zásadě, že kde nic není, ani exekutor nebere, vyvstal požadavek na prověřování bonity povinného, která není v čase neměnná. Nejzásadnější otázkou však bylo, zda postihovat každý průtah v řízení, či jinak řečeno – zda je každý průtah v řízení kárným proviněním, když oprávněný nemusí mít s ohledem na majetkové poměry povinného o pravidelné úkony exekutora zájem. Byť lze bezesporu souhlasit s názorem, že na pokyn oprávněného k nečinnosti se nelze bez dalšího odkazovat, jen těžko se lze smířit s prováděním úkonů jen proto, aby se exekutor vyhnul průtahům, než že by tento úkon vedl k dohledání a zpeněžení majetku povinného; navíc za situace, kdy by měly být zpoplatněny i elektronické součinnostní dotazy. Všichni zúčastnění se nicméně jednomyslně shodli na tom, že každý průtah v řízení je třeba posuzovat individuálně a s ohledem na konkrétní okolnosti exekučního řízení, což je s ohledem na vzrůstající podíl bezvýsledných exekucí a na rostoucí režijní náklady exekutora naprosto klíčovým prvkem.

Dále se diskutující snažili nalézt odpověď na otázku, zda je soudní exekutor, podobně jako soudce, nadán oprávněním učinit si právní názor, a pokud ano, do jaké míry je za něj odpovědný. Na rozdíl od průtahů v řízení se zde jednotlivé názory již tolik netřířstily, jak lze zjistit z přiloženého sborníku.

S kárnou odpovědností je neodmyslitelně spojeno i ukládání kárných opatření, jejichž podoba projde od Nového roku novelou exekučního řádu podstatnou proměnou, směřující ke znatelnému přitvrzení kárných opatření. Není tedy divu, že zejména z řad soudních exekutorů zazněla řada připomínek, které se odrážely zejména od komparace ukládaných kárných opatření v řízeních proti exekutorům, soudcům a státním zástupcům. Netřeba přitom zdůrazňovat fakt, že u exekutorů jsou za totožné skutkové podstaty kárná opatření nejpřísnější.

Závěrečný blok Diskusního fóra přinesl debatu na téma odpovědnosti exekutora za jednání zaměstnanců exekutorského úřadu. Z jednotlivých pramínek (rozuměj příspěvků diskutujících) se vytvořily dva silné názorové proudy, které se však bohužel místo toho, aby poklidně splynuly v soutok, střetly ve zpěněném maelströmu. Zatímco názor zaznívající především z řad zástupců odboru dohledu Ministerstva spravedlnosti prosazoval objektivní odpovědnost exekutora s výjimkou zjevného excesu zaměstnance, zástupci exekutorů a soudců oponovali tím, že exekutor by měl objektivně za svého zaměstnance odpovídat spíše v režimu zákoníku práce, resp. škodně, a kárná odpovědnost by mohla být exekutorovi přičítána v případě, že by na své zaměstnance řádně nedohlížel. Stejně jako je však vodní vír běžným přírodním jevem, je i rozdílnost názorů přirozenou záležitostí, a k výměně názorů Diskusní fórum Třešť ostatně slouží. Navíc v době neustálých turbulentních legislativních změn, kdy už ne dva, ale co jeden právník, to tři právní názory...

* Text je redakčně krácen. Kompletní verzi naleznete na webových stránkách Exekutorské komory ČR www.ekcr.cz.

ZASEDÁNÍ UIHJ V MADRIDU

Mgr. Ing. Jiří Prošek

prezident Exekutorské komory ČR,
soudní exekutor Exekutorského úřadu
Plzeň-město

Ve dnech 26. až 30. listopadu 2012 se ve španělském Madridu zúčastnili prezident Exekutorské komory Mgr. Ing. Jiří Prošek a člen prezidia JUDr. Vladimír Plášil mezinárodního setkání představitelů exekutorských komor a státních exekučních služeb, které jsou členy Mezinárodní unie soudních exekutorů a soudních vykonavatelů (UIHJ). V rámci této mezinárodní konference a stanoveného programu absolvovali a mimo jiné pravidelnou schůzku členských států Eurodanubijské skupiny, setkání prezidentů evropských národních komor exekutorů a státních exekučních služeb.

JUDr. Vladimír Plášil

člen prezidia Exekutorské komory ČR,
soudní exekutor Exekutorského úřadu Praha 7

Se svým příspěvkem na akci vystoupil i prezident Jiří Prošek. Přítomné delegáty členských zemí informoval o novele občanského soudního řádu a exekučního řádu, která vejde v účinnost od 1. 1. 2013. Stěžejním bodem jeho přednášky byla elektronizace exekučního řízení, a to zejména elektronické exekuční příkazy nebo e-dražby movitých věcí.

Zprávu o novelizaci v České republice vyhodnotil viceprezident UIHJ Bernard Menut jako podnětnou a zajímavou. Vývoj v oblasti elektronizace justice v Česku označil za příkladný. Shrнул také, že v současné době se členské země potýkají zvláště se třemi druhy témat, a sice s novelizací zákonů, s úpravou sazebníků odměn a se zaváděním či zefektivňováním elektronické komunikace v mnoha oblastech exekuční činnosti.

Mezi dalšími přednášejícími hovořili například zástupci Estonska, kde je připravována novela upravující exekuční řízení a kde je mimo jiné spouštěn systém e-dražeb. O dražbách movitých a nemovitých věcí prováděných on-line informovalo i Maďarsko, které tento režim prý aplikuje od září 2012. Slovenští kolegové pak představili svou vizi související s novou vládou, s níž spojují svoje naděje na pozitivní změny, přičemž důraz kladou na vzdělávání soudních exekutorů.

Zmíněné dílčí pracovní akce byly ve dnech 29. a 30. listopadu završeny plenárním zasedáním členů Stálé rady Mezinárodní unie soudních exekutorů a soudních vykonavatelů. Zde bylo projednáno vyhodnocení průběhu a přijatých rozhodnutí v rámci Mezinárodního kongresu UIHJ v Kapském Městě (Jihoafrická republika) v dubnu 2012 a příprava Mezinárodního kongresu UIHJ plánovaného na rok 2015 s místem jednání v Madridu. Jako nový člen UIHJ byla přijata Národní komora soudních exekutorů Srbské Republiky.

Během madridské konference vedli Mgr. Ing. Prošek, JUDr. Plášil a člen vedení výboru UIHJ JUDr. Podkonický, Ph.D., různé konzultace se zástupci Slovenské komory soudních exekutorů, prezidentem UIHJ Leo Nettenem a dalšími přítomnými zástupci národních komor a státních exekučních služeb. Získali také podrobné informace o průběhu exekucí v Rusku, Arménii a Německu, které budeme dále analyzovat.

KURZFASSUNGEN

Mgr. et Bc. Antonín Toman

Disziplinarverantwortung von Kandidaten und Konzipienten für das Amt eines Gerichtsvollziehers – Teil II

In dem zweiten Teil dieser kleinen Serie, die der Disziplinarverantwortung von Kandidaten und Konzipienten für das Amt eines Gerichtsvollziehers gewidmet wurde, wird es auf den Teil über das materielle Recht angeknüpft. Der Autor befasst sich mit Gleichlauf der geklagten Taten, Erlöschen der Verantwortung, Arten und Auferlegung von Disziplinarmaßnahmen und Erlöschen der Sanktionen. Zum Schwerpunkt dieses zweiten Beitrages gehört der Prozessteil des Vollstreckungsrecht, der mit einem ständischen Vorschrift repräsentiert wird (Disziplinarordnung), der, als ein Komplement der Disziplinarverantwortung regelnden Bestimmungen von Zivilprozessordnung gründliche Bearbeitung erfordert; im Gegenteil zum neu definierten Disziplinar delikt plädiert Autor für eine nicht emotional gefärbte Veränderung. Nur am Rande des Artikels wird auch der organisatorische Teil des Vollstreckungsdisziplinarrechts erwähnt.

JUDr. Jiří Lojda, LL.M. EUR. JUDr. Václav Kvapil

Problematik des Vollstreckungsrückgriffs der Gütergemeinschaft der ausländischen Ehegatten

Der Artikel befasst sich mit der Problematik des Vollstreckungsrückgriffs der Gütergemeinschaft der ausländischen Ehegatten. Es wird hier eine Anweisung dargestellt, wie man in diesen Fällen nach den gültigen Rechtsvorschriften vorgehen kann, um den falschen Vollstreckungsfortgang zu vermeiden. Der Artikel berücksichtigt auch Annahme des neuen Gesetzes über das internationale Privatrecht, in dem die Aufmerksamkeit auf Auslegung des Begriffs „Üblicher Aufenthalt“ konzentriert wird. Gleichzeitig werden hier Grundinformationen über die Verordnung des Europäischen Rates angeführt, die erwähnte Problematik regelt.

JUDr. Ing. Zdeněk Kapitán, Ph.D. Mgr. Martina Čirbusová

Anerkennung und Vollziehung einer Entscheidung nach der neuen Unionsverordnung über das Unterhaltsgeld

Anstieg bei Zahl der Rechtsvorschriften mit internationalem Element und damit verbundene grenzüberschreitende Rechtsstreiten tragen der ständigen Progression der Rechtsvorschriften bei, die besonders Anerkennung und Vollstreckung von Entscheidungen sowohl im Europäischen Justizraum für Zivilsachen, als auch im Rahmen der Bemühung der Haager Konferenz für internationales Privatrechts regeln. Anerkennung und Vollstreckung einer Entscheidung regelt sich zurzeit nach manchen verschiedenen Rechtsvorschriften. Diese Rechtsquellen sind nach Herkunft in drei Gruppen zu verteilen: innerstaatliche, internationale und „unionsrechtliche“ Rechtsquellen. Dieser Artikel versucht alle drei Gruppen in Kontext mit ihrer Herkunft und Zweck einzusetzen.

Mgr. et Mgr. Viktor Fojt

Teilungsplan im Verteilungsverfahren nach der Novellierung der Vollstreckungsordnung und des Gesetzes über Vollstreckungszusammenstoß

Das Höchstgericht der Tschechischen Republik hat mit seinen Beschlüssen im Zusammenhang mit dem ab 1. November in Kraft getretenen Gesetz Nr. 286/2009, das die Vollstreckungsordnung und das Gesetz Nr. 119/2001 (mit dem die Regel von Verlauf der parallelen Vollstreckungsverfahren gesetzt werden) novelliert, endgültig die unter Gerichtsvollstrecker eingeführte Praxis verändert. Viele von ihnen haben bisher nach der wörtlichen Auslegung der Bestimmung §337c der Zivilprozessordnung vorgegangen. Jetzt sind die Bestimmungen von §§ 14 und 15 des Gesetzes Nr. 119/2001 und damit verbundene Auslegung des Höchstgerichtes in Erwägung zu ziehen, das heißt, dass die Gläubiger der in der Vollstreckung angemeldeten Forderungen, deren Zwangsvollstreckung in das unbewegliche Vermögen eingestellt wurde, nicht in der sechsten, sondern in der dritten Gruppe des Teilungsplanes befriedigt werden. Für den Rang der in die Vollstreckung angemeldeter Forderung ist entscheidend, wann der Gläubiger seinen Vollstreckungsantrag dem Gerichtsvollzieher zugestellt hat. In Folge dieser Veränderung könnte das Phänomen von wilden Einrichtungen des Pfandrechts der Vollzieher aufgehört werden.

INHALT

INTERVIEW	7	UIHJ hat einzigartige Macht Gespräch mit Leo Netten, dem Präsidenten der Internationalen Union der Gerichtsvollzieher	JUDIKATUR	36	Aus der Judikatur des Höchstgerichtes der Tschechischen Republik vorbereitet von Mgr. Vladimíra Medková
ARTIKEL	12	Disziplinarverantwortung von Kandidaten und Konzipienten für das Amt eines Gerichtsvollziehers – Teil II Mgr. et Bc. Antonín Toman	METHODIK	41	Wohin schreitet die Auslegung des Vollstreckungsrechts Mgr. Jiří Jirásek
	20	Problematik des Vollstreckungsrückgriffs der Gütergemeinschaft der ausländischen Ehegatten JUDr. Jiří Lojda, LL.M. EUR., JUDr. Václav Kvapil	NACHRICHTEN	43	Diskussionsforum Třešť 2012 Mgr. Martin Hampl
	24	Anerkennung und Vollziehung einer Entscheidung nach der neuen Unionsverordnung über das Unterhaltsgeld JUDr. Ing. Zdeněk Kapitán, Ph.D., Mgr. Martina Cirbusová	VOM AUSLAND	44	Sitzung der UIHJ in Madrid Mgr. Ing. Jiří Prošek, JUDr. Vladimír Plášil
	31	Teilungsplan im Verteilungsverfahren nach der Novellierung der Vollstreckungs- sordnung und des Gesetzes über Vollstreckungszusammenstoß Mgr. et Mgr. Viktor Fojt			

Fotografie auf der Titelseite: UIHJ

Komorní listy

třinácté číslo

<http://www.ekcr.cz/komorni-listy>

vzor citace

PŘIJMENÍ J. Název článku. Komorní listy, 04/2012. Brno:
Exekutorská komora ČR,
2012. s. POČET STRAN PŘÍSPĚVKU. MK ČR E 19153.

Redakční rada

Mgr. Petra Báčová
Mgr. David Hozman
JUDr. Milan Makarius
Mgr. Vladimíra Medková
Mgr. Ondřej Svoboda
Mgr. Pavel Tintěra
JUDr. Jana Tvrdková

zdarma
náklad 700 ks
vychází čtvrtletně
datum vydání 10. 12. 2012

MK ČR E 19153
registrace Ministerstva kultury ČR
ISSN 1805-1081 (print), ISSN 1805-109X (on-line)

adresa redakce

Exekutorská komora České republiky
IČ: 70940517
Komorní listy
Radnická 14/16
602 00 Brno

tel.: 515 917 586
fax: 515 917 585
e-mailová adresa: redakce@ekcr.cz

překlad

Mgr. Tereza Lungová
Mgr. Michal Jančuška

sazba a tisk

PRINTECO s.r.o., Brno

Komorní listy
produkuje, vydává a distribuuje
Exekutorská komora České republiky

E 2

K 0

Č 1

R 2

Exekutorská komora
České republiky Vám
přeje poklidné
a požehnané svátky
vánoční a do nového
roku 2013 pevné
zdraví, mnoho
pracovních
i osobních úspěchů
a spokojenosti.

VYZKOUŠEJTE SI E-DRAŽBY ZDARMA

USNADNĚTE ŽIVOT SOBĚ I SVÝM KLIENTŮM

Dva měsíce k vyzkoušení pořádání E-DRAŽEB zcela ZDARMA.

Chcete dražit elektronicky, nebo si chcete tento inovativní způsob dražení pouze vyzkoušet? Máte možnost. Zadejte nám své E-dražby s datem konání v měsíci červenec – srpen 2012. Vyzkoušejte si nezávazně zdarma, jak se draží elektronicky na portálu DRAZBY-EXEKUTORI.CZ, který splňuje veškeré právní nároky stanovené příslušnými zákony. Využití této akce vás k ničemu nezavazuje.

Jak na to a co Vás čeká?

- 1) Pošlete na krenkova@e-aukce.com dražební vyhlášku, případně znalecký posudek.
- 2) My dražbu zveřejníme na portálu DRAZBY-EXEKUTORI.CZ.
- 3) Uveřejnění dražby vám potvrdíme e-mailem.
- 4) V případě zájmu dražbu podpoříme inzercí na portálu E-aukce.com, iHNed.cz, na realitním portálu a realitním magazínu - RealCity.cz a v [Konkursních Novinách](#) za zvýhodněnou cenu.

drazby-exekutori.cz

Kontaktujte nás:

+420 774 868 037

+420 241 416 417

spravce@e-aukce.com

VEŠKERÉ STAROSTI S POŘÁDÁNÍM VAŠICH DRAŽEB NECHTE NA NÁS.

